

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi

Opinnäytetyön valmistumisvuosi 2025

Sara Jauho, Karita Nurmi

Yhdessä vahvempia

– Hyvinvointipäivän kehittäminen lastensuojelun asiakasvanhempien osallisuuden ja toimijuuden vahvistamiseksi

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Sosionomi

Opinnäytetyön valmistumisajankohta 2025 | 55 sivua, 8 liitesivua

Karita Nurmi ja Sara Jauho

Yhdessä vahvempia

- Hyvinvointipäivän kehittäminen lastensuojelun asiakasvanhempien osallisuuden ja toimijuuden vahvistamiseksi

Tämän toiminnallisen kehittämishankkeen tehtävänä oli suunnitella ja toteuttaa hyvinvointipäivä lastensuojelun sijaishuollon asiakasvanhemmille. Kehittämishanke toteutettiin yhteistyössä toimeksiantajan, Perhekuntoutuskeskus Lausteen koordinoiman Asiakkaasta Kumppaniksi - hankkeen toimijoiden, perheterapeuttien ja kokemuskumppaneiden kanssa. Hyvinvointipäivän tavoitteena oli vahvistaa asiakasvanhempien osallisuutta ja toimijuutta lastensuojelun kontekstissa sekä tarjota vertaistukea ja voimavaroja arkeen.

Kehittämismenetelminä työskentelyssä hyödynnettiin kokemuskumppaneiden haastatteluja, havainnointia, aivoriihiä, dialogisia kehittämiskeskusteluja sekä aiempaa tutkimustietoa. Näiden menetelmien avulla kartoitettiin asiakasvanhempien tarpeita ja toiveita, jotta hyvinvointipäivän sisältö vastaisi mahdollisimman hyvin heidän odotuksiaan. Kehittämishankkeen tuloksena syntyneeseen hyvinvointipäivään sisältyi yhteinen lounas, taideterapeuttinen osuus, ohjattu keskustelu sekä loppurentoutus. Päivän päätteeksi osallistujilta kerättiin palautetta päivän onnistumisen arvioimiseksi.

Hyvinvointipäivän tarkoituksena oli tarjota vanhemmille mahdollisuus irtautua arjen haasteista, saada vertaistukea ja tulla kuulluksi turvallisessa ympäristössä. Osallistujapalautteen perusteella asiakasvanhemmat kokivat hyötyneensä hyvinvointipäivästä, jossa he pääsivät jakamaan omia kokemuksiaan ja vahvistamaan toimijuuttaan. Kehittämishankkeen tuloksia voidaan hyödyntää jatkossa uusien osallistavien toimintamallien suunnittelussa sijaishuollon asiakasvanhemmille.

Asiasanat: Lastensuojelu, sijaishuolto, asiakasvanhemmat, osallisuus, kokemuskumppanuus, vertaistuki, toimijuus

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Bachelor of Social Services

Completion year 2025 | 55 pages, 8 pages in appendices

Sara Jauho, Karita Nurmi

Stronger together

- Developing a well-being day to strengthen the Inclusion and agency of child welfare client parents

The purpose of this functional development project was to design and implement a wellbeing day for client parents whose children are in substitute care within the child welfare system. The development project was implemented in collaboration with the principal, the Lauste Family Rehabilitation Center, together with family therapists and experience experts. The development work was based on the From Client to Partner project coordinated. The aim of the wellbeing day was to strengthen the participation and agency of client parents within the context of child protection, and to provide peer support and resources for everyday life.

Development methods included interviews with experience experts, observation, brainstorming sessions, dialogic development discussions, and the use of previous research data. These methods were used to identify the needs and wishes of the client parents so that the content of the wellbeing day would best meet their expectations. The resulting wellbeing day included a shared lunch, an art therapy session, a guided discussion, and a final relaxation exercise. At the end of the day, participants provided feedback to help evaluate the success of the event.

The purpose of the wellbeing day was to offer parents an opportunity to step away from everyday challenges, receive peer support, and feel heard in a safe environment. According to the feedback, client parents felt they had benefited from the wellbeing day, during which they were able to share their own experiences and strengthen their sense of agency. The results of this development project can be utilized in the future to design new participatory operating models for client parents in substitute care.

Keywords: Child protection, foster care, client parents, participation, experience partner, peer support

Sisältö

Johdanto	6
1 Kehittämishankkeen lähtökohdat	7
1.1 Kehittämishankkeen tarve	7
1.2 Asiakkaasta Kumppaniksi Hanke	9
1.3 Kehittämishankkeen tehtävä ja tavoitteet	11
1.4 Toimintaympäristö ja toimijat	12
2 Vanhemmuus ja osallisuus sijaishuollossa	14
2.1 Lastensuojeluprosessin kuvaus	14
2.2 Vanhemmuus sijaishuollon aikana	16
2.3 Vanhempien osallisuuden kokemus lapsen sijaishuollon aikana	18
3 Vertaistuen toteutuminen sijaishuollossa	21
3.1 Vertaistuen merkitys sijaishuollon asiakasvanhemmille	21
3.2 Kokemuskumppanuus sijaishuollon vanhempien tukena	22
4 Kehittämistyön toteutus	24
4.1 Kehittämistyön prosessimalli	24
4.2 Kehittämismenetelmät	26
4.3 Kokemuskumppaneiden haastattelu	28
4.4 Kehittämishankkeen eteneminen	30
4.5 Hyvinvointipäivän suunnitelma	33
4.6 Kehittämishankkeen tuotos	37
5 Kehittämishankkeen arviointi	38
5.1 Tuotoksen arviointi	38
5.2 Hyvinvointipäivän reflektointi perheterapeuttien kanssa	41
5.3 Toteutuksen arviointi	43
6 Ammatillisen kehittymisen arviointi	45

6.1 Ammatillinen kasvu	45
6.2 Kriittinen pohdinta	47
Lähteet	50

Liitteet

Liite 1. Kokemuskumppaneiden haastattelukysymykset

Liite 2. Hyvinvointipäivän mainos

Liite 3. Loppurentoutus

Liite 4. Palautekysely asiakasvanhemmille

Kuvat

Kuva 1. Lastensuojeluprosessin kuvaus (Yhteistyötilat 2024.)

Kuva 2. Konstruktivistinen malli (Salonen ym. 2017, 54.)

Taulukot

Taulukko 1. Kehittämishankkeen aikataulukko

Johdanto

Kehittämishankkeessamme suunnittelimme ja toteutimme sijaishuollon asiakasvanhemmille heidän osallisuuttaan ja toimijuuttaan vahvistavan hyvinvointipäivän. Tarve hyvinvointipäivälle lähti toimeksiantajamme Perhekuntoutuskeskus Lausteen esiin tuomasta tarpeesta järjestää sijaishuollon asiakasvanhemmille heidän osallisuuttaan ja toimijuuttaan vahvistava tapahtumakonsepti. Sijaishuollon asiakasvanhempien osallisuuden vahvistaminen on keskeinen osa perheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemista, sekä voimavarojen vahvistamista. Kehittämishankkeemme perustui vahvaan näkemykseen siitä, että asiakasvanhempien osallisuuden vahvistaminen hyödyttää paitsi yksilöitä myös laajemmin yhteisöä. Toteutimme kehittämishankkeen yhteistyössä toimeksiantajamme Perhekuntoutuskeskus Lausteen koordinoiman Asiakkaasta - kumppaniksi hankkeen toimijoiden, kokemuskumppaneiden sekä perheterapeuttien kanssa.

Kehittämishankkeemme raportissa kuvaamme kehittämishankkeen taustaa sekä kehittämistarvetta, joka perustuu aikaisempaan tutkimustietoon osallisuuden ja toimijuuden toteutumisesta lastensuojelussa. Raportin tietoperustaosuus käsittelee sijaishuollon asiakasvanhempien omakohtaisia kokemuksia osallisuuden ja vertaistuen toteutumisesta lastensuojeluasiakkuuden aikana. Kehittämismenetelmiä hyödynnettiin tuotoksen aikaansaamiseksi kokemuskumppaneiden haastattelua, aikaisemman tutkimustiedon hyödyntämistä, aivoriihiä, havainnointia sekä dialogista kehittämiskeskustelua.

Kehittämishankkeen konkreettisenä tuotoksena syntyi hyvinvointipäivä, jonka tarkoituksena oli tarjota asiakasvanhemmille mahdollisuus irtautua arjen kuormituksesta ja saada vertaistukea. Hyvinvointipäivän päätteeksi keräsimme osallistujilta palautetta kyselylomakkeen avulla hyvinvointipäivän jatkokehittämiseksi.

1 Kehittämishankkeen lähtökohdat

1.1 Kehittämishankkeen tarve

Kehittämishankkeemme sai alkunsa toimeksiantajamme Perhekuntoutuskeskus Lausteen (jatkossa Lauste) esiin tuomasta tarpeesta suunnitella sijaishuollon asiakasvanhemmille heidän osallisuuttaan ja toimijuuttaan vahvistava tapahtumakokonaisuus. Viime vuosina on tunnistettu, että vanhemmat jäävät usein lastensuojeluprosessissa sivurooliin, mikä heikentää heidän mahdollisuuksiaan vaikuttaa lastensa elämään ja omaan vanhemmuuteensa (Jussila ym. 2021, a). Tämä kehittämishanke pohjautuu Asiakkaasta kumppaniksi - hankkeeseen, jonka tavoitteena on edistää asiakaslähtöisyyttä ja vanhempien osallisuutta lastensuojelussa.

Osallisuuden ja toimijuuden vahvistaminen on noussut keskeiseksi teemaksi sosiaalialan kehittämistyössä. Vanhempien osallisuuden puute on merkittävä ongelma, sillä asiakasvanhemmat eivät aina koe olevansa osa lastensa elämää ja sijaishuollon prosessia, vaikka heidän roolinsa vanhempina on tärkeä. Viimeaikaiset tutkimukset ja asiakasvanhempien kokemukset osoittavat, että he kokevat jäävänsä lastensuojeluprosessissa ulkopuolisiksi, eikä heidän näkemyksiään aina huomioida riittävästi. Lisäksi vanhemmat kohtaavat yhteiskunnassa stigmaa ja syrjäytymistä, mikä voi heikentää heidän hyvinvointiaan ja jaksamistaan (Jussila ym. 2021, b). Vanhemmille merkityksellistä on kokemus aidosta kohtaamisesta ja kuulluksi tulemisesta. Vanhemman kokemus kuulluksi tulemisesta voi vahvistaa luottamusta lastensuojelun toimijoihin ja lisätä sitoutumista yhteiseen työskentelyyn.

Viranomaisten toiminnalla ja tarjoamilla palveluilla on merkittävä vaikutus vanhempien toimijuuden ja vanhemmuuden kokemukseen. Vanhempien näkemyksiä ei aina huomioida palveluiden suunnittelussa, arvioinnissa tai päätöksenteossa (Paasivirta ym. 2024, a). Ruohio kuvaa tutkimuksessaan, miten monilla vanhemmilla on ollut negatiivisia kokemuksia lastensuojelun palveluista, mikä on vaikuttanut heidän luottamukseensa viranomaisia kohtaan.

Huonot kokemukset yhdestä palvelusta tai viranomaisesta ovat saattaneet johtaa laajempaan luottamuspulaan, joka on vaikuttanut vanhempien suhtautumiseen myös muihin viranomaisiin. Erityisesti vanhempien kokemus omasta vanhemmuudestaan on kärsinyt, kun heidän mielipiteitään ei ole huomioitu ja vanhemmuutta on vähätelty. (Ruohio 2019, 50–52.)

Kehittämishankkeemme aloitusvaiheen aikana toimeksiantajan kanssa käytyjen dialogisten keskustelujen pohjalta havaitsimme, että sijaishuollossa esiintyy erityisesti vertaistukeen kohdistuvia haasteita. Yhtenä keskeisenä haasteena ilmeni, ettei asiakasvanhemmilla usein ole mahdollisuutta saada vertaistukea toisiltaan, sillä asiakasvanhemmat eivät kohtaa toisiaan. Tämä johtuu siitä, että sijaishuollon prosessit ja tukimuodot keskittyvät ensisijaisesti yksilölliseen työskentelyyn perheiden kanssa, jolloin vanhemmilla ei ole luonnollisia kohtaamispaikkoja vertaistuen syntymiselle. Kaikki vanhemmat eivät myöskään ole tietoisia vertaistuen mahdollisuuksista, kuten kokemuskumppanuus toiminnasta. (Mikkonen, Saarinen 2018, 134–140, a.) Lisäksi vertaistuen puutetta voi lisätä sijaishuollon herättämät vahvat tunteet, kuten häpeä, syyllisyys tai pelko leimautumisesta, mikä voi estää vanhempia hakeutumasta vertaistuen piiriin. Sijaishuollonprosessin aikana vanhemman kyky käsitellä tunteita ja vastaanottaa tietoa saattaa heikentyä. Erityisen haavoittavia hetkiä ovat kiireelliset sijoitukset, huostaanoton uhat ja tilanteet, joissa lapsen asiakkuus siirtyy avohuollosta sijaishuoltoon. Näissä tilanteissa vanhemman tarvitsema tuki voi valitettavasti katketa, juuri silloin kun sitä tarvittaisiin kaikkein eniten. (Paasivirta ym. 2022, b.)

Asiakasvanhemmat tarvitsevat enemmän mahdollisuuksia jakaa kokemuksiaan ja saada tukea muilta samassa tilanteessa olevilta. Hyvinvoinnin ja voimavarojen vahvistaminen on myös avainasemassa, sillä vanhemmat kaipaavat keinoja oman jaksamisensa tukemiseen, jotta he voisivat olla lapsilleen paremmin läsnä myös sijaishuollon aikana (Jussila ym. 2021, c). Kehittämishankkeella haluamme vastata edellä mainittuihin haasteisiin, vanhempien osallisuuden ja vertaistuen puutteeseen sekä hyvinvoinnin ja voimavarojen vahvistamiseen.

1.2 Asiakkaasta Kumppaniksi Hanke

Lastensuojelun asiakasvanhempien osallisuutta ja toimijuutta vahvistava kehittämishankkeemme pohjautuu Lausteen koordinoimaan STEA-rahoitteiseen Asiakkaasta kumppaniksi hankkeeseen. Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeen tavoitteena on uudistaa ja kehittää lastensuojelua lisäämällä asiakasvanhempien osallisuutta ja toimijuutta tuomalla heidän kokemustietonsa osaksi palvelujärjestelmää. Hankkeen toiminta keskittyy Varsinais-Suomen alueelle ja se sai alkunsa vuonna 2020. Vuoden 2023–2025 aikana hanke jatkaa tavoitteidensa toteuttamista ja pyrkii rakentamaan pysyvämpiä rakenteita, joissa asiakasvanhemmat voivat toimia lastensuojelun aktiivisina kumppaneina. (Perhekuntoutuskeskus Lauste 2024, c.)

Asiakkaasta kumppaniksi -hanke pohjautuu New Yorkissa 1990-luvulla syntyneeseen malliin, jossa lastensuojelun asiakasvanhempien ja ammattilaisten yhteistyötä kehitettiin vahvistamalla vanhempien toimijuutta ja osallisuutta. Tähän aikaan New Yorkin lastensuojelujärjestelmä oli vakavassa kriisissä. Tobisin mukaan haasteet liittyivät muun muassa köyhyyteen, syrjintään, puutteellisiin palveluihin ja perheiden vähäisiin vaikutusmahdollisuuksiin (Tobis 2019, 20–22 a). Tobis kuvaa teoksessaan lastensuojelujärjestelmän sisäisiä ongelmia, erityisesti sitä, miten vanhemmat ovat järjestelmässä alisteisessa asemassa (Tobis 2013, b). Lastensuojelun historiassa korostunut sosiaalinen kontrolli on kohdistunut aiemmin lapsiin, mutta on sittemmin siirtynyt vanhempiin (Toikka 2019, a).

New Yorkin lastensuojelun uudistamisessa ei ole ollut kyse vain uusista toimintatavoista, vaan myös valtasuhteiden muuttamisesta ja asiakkaiden, eli vanhempien osallisuuden vahvistamisesta heidän perhettään koskevissa päätöksissä. Vuonna 1990 tapahtunut kuusivuotiaan tytön kuolema paljasti lastensuojelun vakavat ongelmat ja johti uuden viraston, Administration for Children's Services (ACS), perustamiseen vuonna 1996. Virasto käynnisti tuolloin laajan uudistustyön lastensuojelussa. (Tobis 2013, 21–22, b.)

Keskeinen osa uudistusta oli vanhempien osallistaminen lastensuojeluun. Vanhemmista, joilla oli omaa kokemusta lastensuojelusta, koulutettiin vertaistukihenkilöitä. Kolmen järjestön yhteistyönä syntyi The Child Welfare Organizing Project (CWOP), joka toi yhteen lastensuojelun kokemusasiantuntijat ja ammattilaiset. CWOP kehitti koulutusohjelman, jossa kokemusasiantuntijat saivat valmiuksia tukea muita vanhempia ja vaikuttaa lastensuojelun kehittämiseen (Toikka 2019, b). Vanhemmat osallistuivat kaupungin päätöksentekoon, kouluttivat sosiaalialan opiskelijoita ja tekivät yhteistyötä lastensuojelupalveluiden kanssa (Toikka 2019, c).

New Yorkin lastensuojelussa tapahtui 1990-luvun puolivälissä merkittävä muutos. Keskeiset muutokset olivat sijoitusten määrän väheneminen, vanhempien oikeudellisen tuen parantuminen ja heidän osallisuutensa lisääntyminen lastensuojelussa. Sijaishuollon piirissä olevien lasten määrä laski kaupungissa huomattavasti nopeammin kuin koko maassa. Vuosina 1992–2012 sijoitettujen lasten määrä putosi 49 365:stä 13 781:een. Muutos näyttäytyi huostaanottojen vähenemisellä ja perheiden jälleenyhdistämisten lisääntymisellä. Samalla avohuollon palveluiden käyttö kasvoi, vaikkakin se kääntyi laskuun vuoden 2009 jälkeen. (Toikka 2019, 3, d.)

Muutoksen taustalla vaikuttivat lakimuutokset, lastensuojelun johdon vaihtuminen ja yhteiskunnallinen paine, joka syntyi julkisuuteen nousseista lapsikuolemista. Lisäksi sijoitusten määrän yleinen lasku koko maassa heikensi kirkollisten järjestöjen vaikutusvaltaa, mikä antoi kaupungin lastensuojelulle enemmän valtaa palveluiden laadun arvioinnissa. Myös tutkimusnäyttöön perustuvien käytäntöjen lisääntyminen, kuten ennaltaehkäisevien tukitoimien kehittäminen, edisti muutosta. Muutos loi pohjan asiakasosallisuuden vahvistumiselle ja lastensuojelun toimintakulttuurin uudistumiselle. (Toikka 2019, 3, c.)

Asiakkaasta kumppaniksi hankkeen lähtökohtana on hyödyntää tätä New Yorkin mallin tuottamaa tutkimusnäyttöä ja tuoda vastaavaa asiakaslähtöistä muutosta Suomen lastensuojeluun (Perhekuntoutuskeskus Lauste 2024, d). Asiakkaasta kumppaniksi - hankkeen päätavoitteena on kehittää New Yorkista

inspiroitunut malli yhteiskehittämiseen ja toimintaan, jossa asiakkaan näkökulma on keskiössä kaikissa lastensuojeluprosessin eri vaiheissa. Malli edistää asiakkaiden osallisuutta ja vahvistaa heidän vaikutusmahdollisuuksiaan lastensuojelun palveluissa. (Tuomola 2022, a.)

Asiakkaasta kumppaniksi -hanke tukee asiakasvanhempien osallisuutta kouluttamalla lastensuojelun asiakkuuden kokeneita vanhempia kokemuskumppaneiksi. Kokemuskumppanit tarjoavat vertaistukea uusille asiakasvanhemmille ja osallistuvat kehittämis- ja vaikuttamistehtäviin lastensuojelun kentällä. (Tuomola 2022, b). Näin he tuovat arvokasta kokemustietoa palveluiden kehittämiseen ja tukevat osallisuuden toteutumista.

1.3 Kehittämishankkeen tehtävä ja tavoitteet

Kehittämishankkeemme keskeisenä tehtävänä oli suunnitella ja toteuttaa tapahtumakokonaisuus lastensuojelun, tarkemmin kohdennettuna sijaishuollon asiakasvanhemmille yhteistyössä toimeksiantajan, kokemuskumppaneiden, perheterapeuttien sekä Asiakkaasta kumppaniksi - hankkeen toimijoiden kanssa. Kehittämishankkeen tavoitteena oli vahvistaa osallisuuden ja toimijuuden toteutumista sijaishuollon asiakasvanhempien keskuudessa. Tehtävänä oli vastata konkreettisesti niihin tarpeisiin ja haasteisiin, joita sijaishuollon asiakasvanhemmat kokevat lastensuojelunasiakkuutensa aikana.

Kehittämishankkeen taustalla vaikuttivat ajankohtaiset tutkimustiedot ja selvitykset, jotka osoittivat tarpeen kehittää osallisuuden toteutumisen mahdollisuuksia sijaishuollossa. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan lastensuojelun asiakasvanhemmat eivät ole kokeneet tullessa kuulluiksi asiakasprosessien aikana, ja erityisesti sijaishuollon aikana kokemus ohitetuksi tulemisesta on korostunut (Sosiaali- ja terveysministeriö 2023). Tähän pohjautuen kehittämishanke näyttäytyi tarpeellisena, jotta asiakasvanhempien osallisuutta ja kuulluksi tulemistä voidaan vahvistaa.

Järjestetyn tapahtuman avulla halusimme tarjota vanhemmille mahdollisuuden pysähtyä, vahvistaa heidän kokemustaan kuulluksi tulemisesta sekä lisätä tietoutta kokemuskumppanitoiminnan erilaisista mahdollisuuksista osana lastensuojelutyötä. Tapahtuma pyrittiin suunnittelemaan vanhempien näkökulmaa ja tarpeita kunnioittaen, jotta se vastaisi mahdollisimman hyvin heidän odotuksiinsa ja tukisi heidän hyvinvointiaan kokonaisvaltaisesti. Tapahtuman kautta haluttiin myös tuoda esiin kokemuskumppanuuden arvo ja rooli osana vanhempien vertaistuellista tukemista.

1.4 Toimintaympäristö ja toimijat

Kehittämishankkeemme toimeksiantaja Lauste on voittoa tavoittelematon lastensuojelupalveluiden asiantuntija. Lausteella työskentelee yli 200 lastensuojelun, erityisopetuksen ja perhekuntoutuksen ammattilaista. Turussa ja Uudessakaupungissa sijaitsevissa toimipisteissä on noin 70 asiakaspaikkaa lapsille ja nuorille sekä 25 asiakaspaikkaa perheille. Lauste tarjoaa myös koordinoimansa Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeen myötä kokemuskumppanuuspalveluita asiakasperheiden vanhemmille vahvistaakseen perheiden osallisuutta ja asiakkaan asemaa lastensuojelun prosessin aikana (Perhekuntoutuskeskus Lauste 2024, a). Lausteen erityisosaamiseen kuuluvat sekä erilaiset yksilölliset sijaishuollon palvelut ja erityinen huolenpito, että perhekuntoutus ja avopalvelut. Lausteen sijaishuollon palvelut on suunnattu 7–17-vuotiaille lapsille, joiden kuntouttaminen edellyttää sekä vaativia palveluratkaisuja että monipuolista hoito- ja kasvatustalouden osaamista (Perhekuntoutuskeskus Lauste 2024, b).

Kehittämishankkeemme toimintaympäristö sijoittui lastensuojelun sijaishuoltoon sekä Lausteen koordinoiman Asiakkaasta kumppaniksi hankkeen ympärille. Sijaishuollon toimintaympäristö on herkkä ja vaatii työntekijöiltä erityistä sensitiivisyyttä sekä taitoa kohdata vanhempi arvostavalla ja empaattisella otteella (Paasivirta ym. 2024, a). Kehittämishankkeemme linkittyi Asiakkaasta kumppaniksi hankkeen tavoitteita tukien erityisesti tarpeeseen vahvistaa

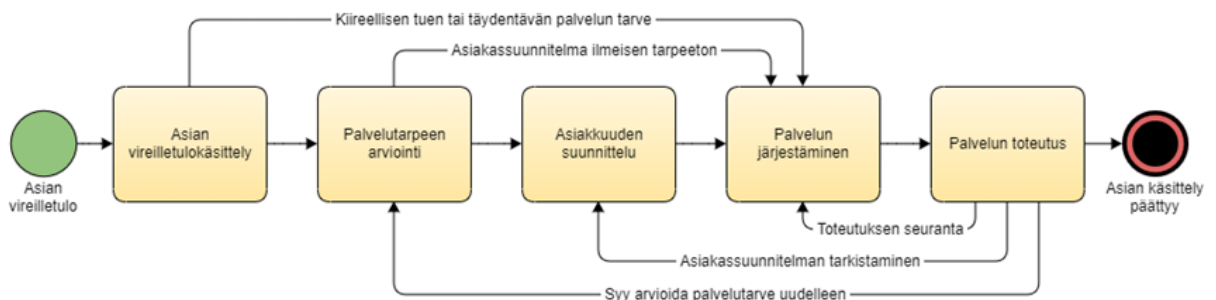
sijaishuollon asiakasvanhempien toimijuutta ja osallisuutta lapsen sijoituksen aikana.

Kehittämishankkeessamme keskeisessä roolissa olivat useat eri toimijat, joiden yhteistyö mahdollisti hyvinvointipäivän suunnittelun ja toteutuksen. Mukana olivat Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeen toimijat, jotka osallistuivat toteutukseen tuoden mukanaan näkökulmia osallisuuden ja asiakaslähtöisyyden kehittämisestä lastensuojelussa. Mukana olivat myös perheterapeutit sekä kokemuskumppanit. Perheterapeuttien tarkoituksena oli osallistua ainoastaan keskusteluosuuteen, kun taas kokemuskumppanit olivat mukana koko päivän ajan ja osallistuivat myös keskusteluosuuteen jakamalla omakohtaisia kokemuksiaan. Opiskelijoina vastaisimme hyvinvointipäivän kokonaisuudesta tapahtumapäivänä. Käytännön tasolla tämä tarkoitti sitä, että huolehdimme aikataulusta, ohjaisimme päivän etenemistä ja varmistimme, että kaikki sujuu suunnitelmien mukaisesti.

2 Vanhemmuus ja osallisuus sijaishuollossa

2.1 Lastensuojeluprosessin kuvaus

Lastensuojeluasiakkuuden taustalla olevat syyt syntyvät lähtökohtaisesti lapsen, vanhempien ja perheiden kokonaistilanteista. Vanhemmat eivät aina ole kykeneviä syystä tai toisesta huolehtimaan lastensa hyvinvoinnista ja turvallisuudesta, jolloin apua ja tukea tarvitaan lastensuojelullisin keinoin. Lapsi voi myös itse vaarantaa omaa kasvua ja kehitystään haitallisella toiminnallaan, jolloin lastensuojelun tehtävänä on turvattava lapsen ja perheen hyvinvointi sekä turvallisuus. Lastensuojelu jakautuu erilaisiin prosesseihin aina asiakkuuden vireilletulosta lapsen jälkihuoltoon saakka. Kuten kuva 1 havainnollistaa, lastensuojeluprosessi lähtee liikkeelle huolen vireilletulosta ja lastensuojeluilmoituksesta. Sosiaalihuollon ammattilainen arvioi tuen tarpeen ja samalla arvioidaan tilanteen kiireellisyys. Lastensuojelun asiakkuuden tarve tulee esille silloin, kun lapsen kehitys ja kasvuolosuhteet koetaan vaarantuvan. (Minilex 2024.)

Kuva 1 Lastensuojelun prosessin kuvaus (Yhteistyötilat 2024.)

Lastensuojelu ei aina automaattisesti tarkoita lapsen sijoitusta kodin ulkopuolelle. Palvelutarpeen arvioinnissa sosiaalihuollon ammattilainen arvioi mitkä tukitoimet ovat perheelle riittävät. Lapsiperheiden sosiaalipalveluihin

kuuluu ohjausta, taloudellista tukea, kotipalvelua sekä tukihenkilön tai tukiperheen järjestämistä. Tukea voidaan järjestää myös lapsen koulunkäyntiin ja harrastuksiin liittyen. (Lastensuojelu.info 2024, a.)

Lastensuojelunasiakkuuden alkaessa mahdollisuuksien mukaan ensisijaisena tukitoimena toimii avohuolto. Avuhuoltoon kuuluu esimerkiksi perhetyö, tai perhekuntoutus. Lapsen ollessa välittömässä vaarassa on lapselle järjestettävä kiireellisesti hänen tarvitsemansa hoito ja huolenpito, joka mahdollistetaan kiireellisellä sijoituksella. Kiireellinen sijoitus on aina väliaikainen tukimuoto. Kiireellinen sijoitus voidaan tehdä lapsen ja vanhemman vastustamisesta huolimatta. Sijoituksen aikana selvitetään perheen tuen tarvetta sekä tavoitteena on, että lapsi pääsee palaamaan turvallisiin kotiolosuhteisiin. Sosiaalityöntekijä arvioi lapsen kotiolosuhteet ja tekee mahdollisesti sijoituksen lakkaamispäätöksen. Tilanteessa, jossa lapsen katsotaan olevan välittömässä vaarassa eikä paluu kotiolosuhteisiin ole mahdollinen, aletaan valmistella huostaanottoa. Tukitoimena huostaanotto on viimesijainen toimenpide. Huostaanotto voi olla kestoltaan lyhytaikaista, mutta huostaanotto voi kestää myös hyvin suuren osan alaikäisen lapsen elämästä. (Lastensuojelu.info 2024, b.)

Lastensuojelussa olevalle lapselle laaditaan lasta koskeva asiakassuunnitelma, johon sisältyy tuen tarpeen arviointi, tavoitteet sekä aikataulu, jonka kuluessa tavoitteiden on tarkoitus toteutua. Asiakassuunnitelma on tehtävä riippumatta missä palvelussa lapsi on. Asiakassuunnitelma kirjataan yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa. Vanhempien mielipide tuen tarpeesta kirjataan suunnitelmaan. Asiakassuunnitelma on tarkastettava vähintään kerran vuodessa. (THL 2024, a.)

Huostaanottotilanteessa asiakassuunnitelma on laajempi ja kattaa lapsen huollon järjestämisen (THL 2024, b). Huostaanotetun lapsen vanhemmalle on myös laadittava vanhemmuuden tukemiseksi erillinen asiakassuunnitelma, jolle sen laatimista pidetä tarpeettomana. Vanhemman asiakassuunnitelmassa arvioidaan tuen ja palveluiden tarvetta. Suunnitelmassa kartoitetaan vanhemman ja perheen taustoja ja nykytilannetta. Asiakassuunnitelmassa on

arvioitava muun palvelutarpeen lisäksi, millaisella erityisellä tuella voitaisiin edistää perheen jälleenyhdistämistä. (Pesäpuu ry 2022.)

2.2 Vanhemmuus sijaishuollon aikana

Lapsen sijoitus on aina merkittävä kriisi niin lapselle kuin myös vanhemmille. Sijoituksen aikana jokaisella perheellä on omat yksilölliset tuen tarpeensa (Pitkänen 2011, 37–38, a). Sijoitus voi herättää vanhemmassa erilaisia voimakkaita tunteita, kuten menetystä, vihaa ja epäonnistumista. Lastensuojelun asiakkuus voi myös luoda vanhemmalle kokemuksen yhteiskunnan ulkopuolelle joutumisesta (Koivula 2022, 14–16, a). Sijaishuollon aikana viranomaisten velvollisuutena on varmistaa, että sekä lapsi että hänen vanhempansa saavat riittävästi tukea. Lapsen ja vanhemman välistä suhdetta tulee kunnioittaa ja tukea johdonmukaisesti koko lastensuojeluprosessin ajan. (Arvonen 2013, a).

Vastuu lapsen hyvinvoinnista ja kasvatuksesta kuuluu ensisijaisesti vanhemmille tai huoltajille. Viranomaisilla on kuitenkin velvollisuus tarjota tukea vanhemmille heidän kasvatustehtävässään silloin, kun se on tarpeen (THL 2023). Vaikka huoltajuus säilyy vanhemmilla myös sijaishuollon aikana, heidän päätäntävaltansa on rajattu. Vanhemmilla on edelleen oikeus tehdä päätöksiä esimerkiksi lapsen nimestä, uskonnosta ja kansalaisuudesta sekä oikeus edustaa lasta oikeudellisissa asioissa ja hakea huostaanoton purkamista (Arvonen 2013, b). Vanhemmilla on oikeus pitää yhteyttä lapseensa ja saada tietoa hänen tilanteestaan sijoituksen aikana. Sijaishuoltopaikka vastaa lapsen päivittäisestä hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja huolenpidosta sekä tekee päätöksiä muun muassa lapsen olinpaikasta, koulutuksesta ja terveydenhoidosta (Arvonen 2013, c).

Ennen huostaanottoa ja sijaishuoltoa koskevien päätösten tekemistä on kuultava lapsen vanhempia. Tämä tarkoittaa, että vanhemmille annetaan mahdollisuus esittää oma näkemyksensä ja tuoda esiin seikkoja, jotka voivat vaikuttaa päätöksentekoon. Vanhempia on kuultava myös silloin, kun harkitaan

lapsen sijaishuoltopaikan muuttamista tai huostaanoton päättämistä (Minlex 2025, a). Tietyissä tilanteissa vanhempien kuulemisesta voidaan kuitenkin poiketa. Kuulematta jättäminen on mahdollista esimerkiksi silloin, jos vanhempi ei ole yhteydessä lapseen ja sen voidaan katsoa olevan perusteltua sekä tarpeetonta asian selvittämisen kannalta. Lisäksi kuuleminen voidaan jättää tekemättä, jos vanhemman asuin- tai olinpaikkaa ei pystytä kohtuullisin keinoin selvittämään. Myös tilanteissa, joissa kuuleminen voisi aiheuttaa vakavaa vaaraa lapsen turvallisuudelle tai hyvinvoinnille, voidaan kuulemisesta luopua lapsen edun turvaamiseksi. (Minlex 2025, b.)

Sijaishuollon aikana on olennaista luoda yhteistyössä vanhempien kanssa selkeät toimintatavat ja vastuunjako jaetun vanhemmuuden periaatteiden mukaisesti. Työskentelyn tavoitteena on aina tukea perheen jälleenyhdistämistä, mikäli se nähdään lapsen edun mukaisena vaihtoehtona (Arvonen 2013, c). On tärkeää muistaa, ettei vanhemmuus ei pääty, vaikka lapsi sijoitetaan. Vanhempien tulisi osoittaa lapselle, ettei häntä ole hylätty, ja tukea lasta sopeutumaan uuteen elämäntilanteeseen. Lapsen tapaamiset voivat herättää vanhemmissa voimakkaitakin tunteita, ja vanhemman voi olla haastavaa hyväksyä se, että lapsi kiintyy myös sijaishuollon työntekijöihin (Arvonen 2013, d).

Vanhemmat saattavat kokea ristiriitaisia ajatuksia omasta asemastaan ja vanhemmuuden jatkuvuudesta, kun lapsen arjesta huolehtivat sijaishuollon työntekijät. Vanhemmalla voi olla vaikeuksia tunnistaa omaa rooliaan tai tapaansa olla vanhempi (Koivula 2022, 14–15, b). Vanhempi voi myös joutua fyysisesti kauas lapsestaan, jos sijaishuoltopaikka sijaistee kauempana vanhemman asuinalueesta, joka saattaa vaikuttaa suuresti vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen (Koivula 2022, 14–15, c). Omalla asenteellaan ja toiminnallaan vanhempi tukee merkittävästi tukea lapsensa hyvinvointia sijaishuollon aikana. Myönteinen suhtautuminen sijoitukseen auttaa lasta sopeutumaan ja kiinnittymään sijaishuoltopaikkaan.

Monet vanhemmat kokevat vanhemmuutensa olevan rinnakkainen sijaishuollon vanhemmuuden kanssa. Rinnakkaisvanhemmuuden toteutuminen on

mahdollista, kun vanhempia tuetaan aktiivisesti heidän roolissaan lapsen elämässä sijaishuollon aikana, ja yhteistyö sijaishuoltoapaikan kanssa on avointa ja sujuvaa (Mattila & Uusaro 2018, a). Rinnakkaisvanhemmuuden onnistuminen edellyttää, että vanhempi pystyy hyväksymään sijoituksen, vaikka se olisi ristiriidassa hänen omien toiveidensa kanssa huolehtia lapsestaan itse. Vanhemmalle on kuitenkin olennaista, että hänelle tarjotaan mahdollisuus ylläpitää ja vahvistaa suhdettaan lapseensa (Pitkänen 2011, 77–79, b.)

2.3 Vanhempien osallisuuden kokemus lapsen sijaishuollon aikana

Osallisuus nähdään vastakohtana syrjäytymiselle, osattomuudelle ja ulkopuolisuuden tunteelle, joita sijaishuollon prosessit voivat pahimmillaan vahvistaa. Osallisuus kuvastaa yksilön ja yhteisön sekä yksilön ja yhteiskunnan välistä suhdetta. Sijaishuollon asiakasvanhemmille kokemus kuulumisesta ja oman merkityksen tunnistaminen lastensa elämässä, palvelujärjestelmässä ja yhteiskunnassa on keskeistä hyvinvoinnin ja toimijuuden kannalta. Osallisuus on sosiaalista vuorovaikutusta, jossa vanhemmat elävät ja toimivat osana yhteisöä, mutta sen toteutuminen voi olla haastavaa, jos he kokevat itsensä ulkopuolisiksi lastensuojelun prosesseissa. Osallisuus edellyttää voimaantumista ja ilmenee osallistumisena, vaikuttamisena ja toimimisena myös sijaishuollon yhteydessä. (Hanska ym. 2021, 13–14, a.)

Sijaishuollon asiakasvanhemmille osallisuus ja osallistuminen ovat merkittäviä tekijöitä identiteetin ja vanhemmuuden kokemuksen vahvistumisessa. Asiakasosallisuus lastensuojelussa tarkoittaa vanhemman ja ammattilaisten välistä yhteistyötä, yhteisesti asetettuja tavoitteita sekä vanhemman kuulemistä ja vaikutusmahdollisuuksia lapsensa asioissa. Vanhempien osallisuuden vahvistaminen on keskeinen osa yhdenvertaisten ja vaikuttavien lastensuojelupalveluiden kehittämistä. (Hanska ym. 2021, 13–14, b.)

Osallisuus on ennen kaikkea yksilöllinen kokemus, joka syntyy silloin, kun sijaishuollon asiakasvanhempi tuntee olevansa osa lapsensa elämää ja hänellä on mahdollisuus vaikuttaa omaa perhettä koskeviin päätöksiin. Yhteisötasolla

osallisuus ilmenee arvostuksena, luottamuksena ja vuorovaikutuksen tasavertaisuutena ammattilaisten kanssa. Yhteiskunnallisella tasolla se tarkoittaa vanhempien oikeuksien ja vaikutusmahdollisuuksien toteutumista sekä heidän tunnustamistaan aktiivisina toimijoina lastensa elämässä sijaishuollosta huolimatta. (THL 2024, c.)

Osallisuus voidaan nähdä sekä yksilön mukaan ottamisena että vaikuttamisena. Sijaishuollon kontekstissa se tarkoittaa vanhempien aseman tunnistamista ja heidän kokemustensa huomioimista palveluiden kehittämisessä. Osallisuuden eri tasot ilmenevät vanhemman vaikutusmahdollisuuksina omassa elämässään, sijaishuollon palveluissa, lähipiirissä, elinympäristössä ja laajemmin yhteiskunnassa. (Hanska ym. 2021, 13–14, c.)

Vanhempien osallisuus asiakasprosessin alkutaipaleelta lähtien lapsen sijaishuollon suunnitteluun ja toteutukseen luo vanhemmalle kokemuksen, että hän on osa lapsensa elämää myös lastensuojeluprosessin aikana. Perheen kokonaisvaltaisen osallisuuden tukeminen on tärkeää, sillä se tukee perheen sisäistä dynamiikkaa ja auttaa vanhempia ymmärtämään lastensuojeluprosessia, jolloin myös lapsen etua voidaan valvoa tehokkaammin. Vanhempien osallisuus on lastensuojelutyössä tärkeä osa lapsen kokonaisyhyvinvoinnin ja perheenjäsenten vuorovaikutuksen tukemista. Lapsen sijoituksen onnistumisessa yhteistyön onnistuminen lapsen vanhempien kanssa on avainasemassa. Lastensuojelun asiakasvanhemmat toivovat lastensuojelulta nykyistä enemmän asiakaslähtöisyyttä ja joustavuutta. Vanhempien mielestä hyvä kohtaaminen, sekä kuulluksi tuleminen ovat merkittävimpiä asioita toimivassa lastensuojelussa. (THL 2022, d.)

Lastensuojeluprosessissa asiakkaana nähdään lähtökohtaisesti lapsi tai nuori vaikka työskentelyssä mukana ovat vahvasti myös vanhemmat. Useat vanhemmat kokevat, ettei heidän näkemyksiään aina huomioida ja, että he jäävät sivuun lastensuojeluprosessin aikana (Ahvenainen 2022). Vanhempien tarpeet ja näkemykset eivät aina saa riittävästi huomiota, mikä voi johtaa tunteeseen, ettei heillä ole vaikutusmahdollisuuksia päätöksenteossa. Tämä osallisuuden puute voi pahimmillaan heikentää perheiden hyvinvointia ja

vaikeuttaa vanhempien kykyä tukea lapsiaan lastensuojelunprosesseissa. (THL 2024, e.)

Vanhemmat kohtaavat myös stigmaa ja syrjäytymisen kokemuksia, mikä voi entisestään vaikeuttaa heidän osallisuutensa toteutumista. Rakenteellisten esteiden purkaminen ja vanhempien voimaannuttaminen ovat välttämättömiä askelia, jotta lastensuojelujärjestelmä voi vastata paremmin perheiden tarpeisiin (Lastensuojelun keskusliitto 2024, a). Kokemuskumppanien ja vertaistuen hyödyntäminen on osoittautunut tehokkaaksi tavaksi lisätä vanhempien psyykkistä hyvinvointia ja vahvistaa heidän rooliaan lastensuojelun prosesseissa (Huttunen 2022).

Tällä kehittämishankkeella pyritään vastaamaan näihin haasteisiin tuomalla vanhempien ääntä paremmin kuuluviin ja vahvistamalla heidän osallisuutensa kokemusta. Se on askel kohti asiakaslähtoisempää ja tasavertaisempaa lastensuojelua, jossa vanhemmat ovat aktiivisia toimijoita, eivätkä vain tarkkailijoita.

3 Vertaistuen toteutuminen sijaishuollossa

3.1 Vertaistuen merkitys sijaishuollon asiakasvanhemmille

Kehittämistyön yhtenä keskeisenä tavoitteena oli tarjota asiakasvanhemmille vertaistukea, sillä se on merkittävä voimavara vanhemmuudessa koetuissa haasteissa. Vanhemman saama vertaistuki samassa asemassa olevalta täydentää ammattilaisten tarjoamaa tukea tuomalla siihen lisäksi omakohtaista kokemustietoa. Vertaistuen hyötyjä on monia, sitä kuvataan usein myönteisenä ja voimaannuttavana kokemuksena, joka lisää toivoa ja vähentää yksinäisyyden tunnetta. Vertaistuki voi tarjota ymmärrystä, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja tarjota tukea vaikeiden elämäntilanteiden käsittelyyn. Vertaistuen toteutumista ohjaavia periaatteita ovat vastavuoroisuus, luottamuksellisuus ja kunnioitus. (Malinen, Itäpuisto 2023, 27–28, a.)

Vertaistuella tarkoitetaan kokemukseen perustuvaa ihmisten keskinäistä tukea (Malinen, Moilanen ym. 2021, 17–18). Vertaistuki on usein emotionaalista tukea, joka perustuu kokemusten jakamiseen ja niiden käsittelyyn. Vertaistuen keskeisiä piirteitä ovat rohkaisu, voimaannuttaminen ja tukiverkoston tarjoama yhteenkuuluvuus. Vertaistuen ytimessä on sekä tuen antaminen, että sen vastaanottaminen. (Kallioinen, Viitala 2023, a.) On tärkeää huomioida, että tuki ja apu on tasavertaista ja vastavuoroista. Vertaistuessa lähtökohtana on, että jokaisen kokemus on ainutlaatuinen ja sitä kunnioitetaan kyseenalaistamatta (Malinen, Itäpuisto 2023, 29, b). Vertaistuki perustuu ajatukseen siitä, ettei kenenkään tarvitse kohdata ongelmia ja haasteita yksin. Kun vanhempi kohtaa samassa tilanteessa olevia vertaisia ja näkee, että he ovat selvinneet elämän kriiseistä ja vaikeuksista, se voi herättää toivoa myös omassa haastavassa elämäntilanteessa. (Mikkonen, Saarinen 2018, 20–26, b.)

Lastensuojelun asiakasvanhemmat ovat usein haastavissa elämäntilanteissa, jossa vertaistuen merkitys korostuu entisestään. Vertaistuki tarjoaa vanhemmille mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan toisten samankaltaisessa tilanteessa olevien kanssa, joka voi lievittää yksinäisyyden tunnetta ja tuoda

lohtua vaikeisiin hetkiin elämässä. Tällaisissa vertaiskohtaamisissa vanhemmat saavat kaivattua ymmärrystä, rohkaisua ja käytännön neuvoja. Vertaistuki voi myös voimaannuttaa vanhempia tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja lisäämään itseluottamustaan vanhemmuudessa. (Kallioinen, Viitala 2023, b.)

Ihmiset hakeutuvat vertaistuen pariin saadakseen apua ja tukea haastavaan elämäntilanteeseen sekä selviytyäkseen siitä. Keskeisiä inhimillisiä ja eettisiä tarpeita ovat kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen, henkinen tuki, kunnioitus, turvallisuuden kokemus sekä avunsaanti. Erityisesti vaikeissa elämäntilanteissa tarve tulla nähdyksi ja ymmärretyksi korostuu. Elämän haasteet voivat herättää pelkoa, häpeää ja turvattomuutta, ja näiden tunteiden käsittelyä helpottaa kokemus hyväksytyksi tulemisesta. (Mikkonen, Saarinen 2018, 134–140, c.)

3.2 Kokemuskumppanuus sijaishuollon vanhempien tukena

Kehittämishankkeessamme kokemuskumppaneiden rooli koostui vertaistuen tarjoamisesta ja kokemusten jakamisesta yhdessä asiakasvanhempien kanssa. Kokemuskumppanilla tarkoitetaan lastensuojelun kontekstissa henkilöä, jolla on omaa kokemusta lastensuojelun asiakkuudesta. Kokemuskumppanit toimivat vertaistuen tarjoajina ja tukevat muita lastensuojelun asiakkaita jakamalla omia kokemuksiaan, antamalla tietoa lastensuojeluprosessin kulusta sekä tukemalla vanhempia haastavissa tilanteissa. Kokemuskumppanit tuovat esiin asiakasnäkökulmaa ja tarjoavat vertaistukea samassa tilanteessa oleville. (Lastensuojelun keskusliitto 2020.) Kokemuskumppanin keskeisenä roolina on tuoda vanhemmalle ymmärrystä ja perspektiiviä, jota voi olla vaikea saavuttaa ilman omakohtaista kokemusta lastensuojelun asiakkuudesta (Tuomola 2022, c).

Kokemuskumppanuus rakentaa osallisuuden edellytyksiä tilanteissa, joissa lastensuojelun asiakasvanhemmat kokevat osattomuutta oman perheensä asioissa. Kokemuskumppanuus tukee lastensuojelun asiakkuutta vahvistamalla vanhemman osallisuutta ja vapauttamalla voimavaroja perheyhteyden rakentamiseen. Kokemuskumppani voi toimia vanhemmalle roolimallina ja

suunnannäyttäjänä, mikä auttaa hahmottamaan suuntaa kohti tulevaa. (THL 2022, f.)

Kokemuskumppanit toimivat työntekijöiden rinnalla tukena ja apuna asiakasvanhemmille. Kokemuskumppani voi toimia esimerkiksi tukihenkilöinä perheille lastensuojeluprosessin eri vaiheissa, auttaa perheitä ymmärtämään palvelujärjestelmää tai tarjota emotionaalista tukea ja neuvoja käytännön asioissa. He ovat usein mukana sekä henkilökohtaisessa tukityössä että palveluiden kehittämisessä, jossa heidän kokemuksensa auttavat tunnistamaan asiakkaiden tarpeita ja näkemyksiä paremmin. Kokemuskumppanit voivat olla tukena myös päätöksenteossa, auttaen perheitä ilmaisemaan näkemyksiään ja osallistumaan aktiivisesti lastensa asioihin liittyvissä keskusteluissa. Kokemuskumppani voi esimerkiksi auttaa käsittelemään vaikeita tunteita, kuten syyllisyyttä, häpeää tai epävarmuutta, joita moni asiakasvanhempi kokee lastensuojeluprosessissa. (Tuomola 2022, d.)

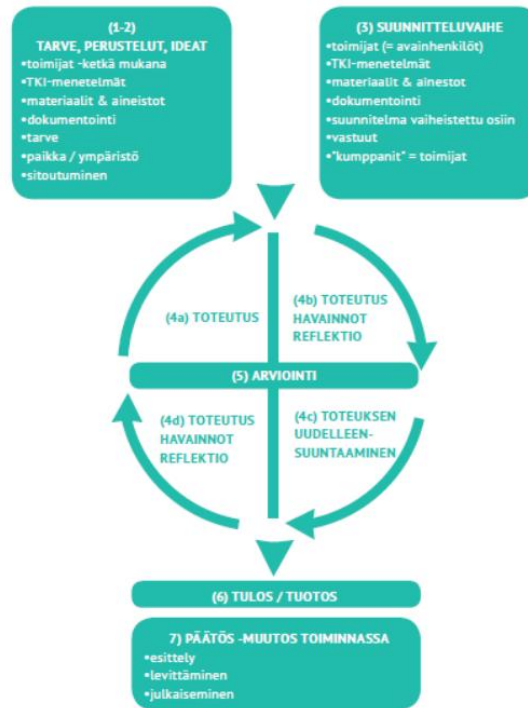
Isolan haastattelussa eräs kokemuskumppani kuvasi tätä kokemusta toteamalla, että lastensuojelussa voi tuntua siltä, ettei ihmistä hyväksytä sellaisena kuin hän on, vaan hänen odotetaan muovautuvan ennalta määritettyyn muottiin. Koska lastensuojelun toimenpiteet keskittyvät ensisijaisesti lapseen, vanhemmat saattavat kokea perheen jäävän yksin ilman riittävää tukea. Tämä ulkopuolisuuden tunne voi voimistua, jos ammattilaisten käyttämä ammattisanasto on vaikeasti ymmärrettävää. Kriisitilanteessa huoli ja ahdistus voivat estää vanhempia hyödyntämästä omia voimavarojaan. (Isola ym. 2022, 3–4, c.) Isolan toteuttamaan haastatteluun osallistuneet asiakasvanhemmat olivat havainneet, että kokemuskumppanin mukanaolo helpotti heidän asemaansa erityisesti vuorovaikutustilanteissa. Kun kokemuskumppani toimi ammattilaisten ja asiakasvanhemman välisenä "kompassina" ja "tulkkina", vanhempi tuli paremmin huomioiduksi ja kuulluksi. Osallisuus ei synny itsestään, eikä sitä voi keinotekoisesti lisätä, vaan se rakentuu aidossa vuorovaikutuksessa, jossa molemmat osapuolet vaikuttavat toisiinsa. (Isola ym. 2022, 3–4, d.)

4 Kehittämistyön toteutus

4.1 Kehittämistyön prosessimalli

Kehittämishanke muodostuu osallistavasta ja kokeilevasta toiminnasta, jossa syntyy suunniteltu tuotos osana havaittua kehittämistarvetta. Konstruktivistinen malli toimii osana kehittämishanketta ja sen tavoitteena on saada käytännön ongelmaan teoreettisesti perusteltu uudenlainen ratkaisu. Oleellista on sitoa käytännön ongelma ja ratkaisu teoreettiseen tietoon. Konstruktivistinen lähestymistapa korostaa kehittämishankkeen hyödyntäjien ja toteuttajien välistä vuorovaikutusta ja kommunikaatiota. (Ojasalo ym. 2014, 65, a.)

Konstruktivismi on yksi viidestä kehittämistyön lähestymistavasta, jossa työskentely etenee syklisenä prosessina kohti tulosten levittämistä. Konstruktivistinen lähestymistapa mahdollistaa kehittämishankkeen eri vaiheiden joustavan rakentumisen ja havainnoinnin prosessin edetessä, joka ohjaa työskentelyä. Tämän avulla pystytään varmistamaan, että lopputulos vastaa todellisia tarpeita ja on hyödyllinen kohderyhmälle. Konstruktivistisen kehittämismallin keskiössä nähdään työyhteisöjen ongelmaratkaisun kehittäjätyöntekijät täysivaltaisina toimijoina. Konstruktivistisessa mallissa kyse on tasavertaisesta työskentelyotteesta, jossa ajatellaan, että jokaisen tieto ja näkemys on yhtä tärkeää. Lähtökohtaisesti tieto ja ymmärrys pyritään rakentamaan keskustelujen, suunnittelun ja kokeilun kautta. Kehittämishanke etenee kuvan 2 konstruktivistisen mallin mukaisesti vaiheittain, jossa keskeisenä periaatteena on tiedon rakentuminen prosessin aikana ja sen jatkuva reflektointi. (Salonen ym.2017,52, a.)

Kuva 2 Konstruktivistinen malli (Salonen ym. 2017, 54.)

Aloitusvaiheessa keskeistä on kehittämistarpeiden tunnistaminen, jossa kartoitetaan kehittämishankkeen tarpeita yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Kehittämishankkeessa on tärkeää luoda selkeä visio ja kohderyhmä, joita kehittämishanke palvelee parhaiten. Aloitusvaiheen jälkeen seuraa suunnitteluvaihe. Tässä vaiheessa luodaan kehittämissuunnitelma, jossa tulee tarkentua tavoitteet, toimintaympäristö ja toimijat. Tärkeää on, että suunnitteluvaiheessa työskentely on suunniteltu mahdollisimman huolellisesti eri toimijoiden kanssa. (Salonen ym. 2017,18, c.)

Suunnitteluvaiheen jälkeen siirrytään ideointivaiheeseen, jossa tarkoituksena on pohtia millainen tuotos tukisi parhaiten kohderyhmää. Ideointivaiheessa luodaan kokonaisuus, joka vastaa kehittämishankkeessa tunnistettuihin tarpeisiin. Suunnitteluvaiheen aikana konkretisoidaan ideointivaiheessa syntyneitä ajatuksia. Suunnitteluvaiheessa määritellään tuotoksen ohjelma, sisältö, lopullinen aikataulutus, tarvittavat resurssit sekä toteutustapa. (Salonen ym.2017,52, c.)

Kehittämishankkeen toteutus eli työstövaihe on tärkein vaihe suunnitteluvaiheen jälkeen. Työstövaiheessa työskennellään kohti sovittua tavoitetta ja tuotosta. Työstövaiheessa realisoituu kehittämishankkeen yhteistyö eri toimijoiden kanssa sekä heidän roolinsa, vastuu ja sitoutuminen. Työstövaiheessa konkretisoituu myös kehittämismenetelmät, materiaalit, aineistot sekä miten tuotos toteutetaan. Työstövaihe on oppimisen kannalta erityisen tärkeä. Työstämisessä aktivoituu vastuullisuus, suunnitelmallisuus, epävarmuuden sietäminen ja refleктоiva työote. Saatu ohjaus, vertaistuki ja palaute ovat oleellisia kehittämishankkeen onnistumisen ja ammatillisen kehittymisen kannalta. (Salonen ym. 2017, 18–19, d.)

Kehittämishankkeen tarkastusvaihe eli arviointi on tärkeää sisällyttää prosessinomaisesti jokaiseen kehittämishankkeen vaiheeseen aina tuotoksen suunnitelmasta sen levitykseen saakka. Tarkastusvaiheessa toimijat arvioivat yhdessä syntyneitä tuotosta. Tässä vaiheessa on mahdollista, että palataan takaisin työstövaiheeseen tai siirrytään suoraan viimeistelyvaiheeseen. (Salonen ym. 2017, 19, e.)

Viimeistelyvaiheeseen on syytä varata riittävästi aikaa, koska se voi kestää odotettua pidempään. Tämä vaihe on monimutkainen ja aikaa vievä, sillä tässä vaiheessa viimeistellään tuotos sekä kehittämishankeraportti, joista muodostuu toiminnallinen kehittämishanke. Viimesijainen vastuu kehittämishankkeesta on aina opiskelijalla, mutta viimeistelyvaiheessa mukana voi olla muitakin kehittämishankkeeseen sitoutuneita toimijoita. Kehittämishankkeen valmiina tuloksena syntyy konkreettinen tuotos. Vaiheeseen kuuluu tuotoksen päätös, esittäminen sekä levitys. (Salonen ym. 2017, 20, f.)

4.2 Kehittämismenetelmät

Kehittämishankkeessa hyödynsimme monipuolisesti eri menetelmiä, kuten kokemuskumppaneiden haastattelua, havainnointia, aivoriihiä, dialogista kehittämiskeskustelua ja aikaisemman tiedon hyödyntämistä. Dialogisten keskusteluiden avainasemassa oli avoin ja suora keskusteluyhteys, jossa

tavoitteena oli yhteinen ymmärrys kehittämishankkeen toteutuksesta. Dialogisuudessa hyväksytään ihmisten erilaiset näkemykset ja erilaisuus onkin avainasemassa luovassa ideointikeskustelussa. Dialogisuus auttaa organisaatioiden kehittämistoiminnassa, kun tavoitteena on löytää uusia tapoja toimia muuttuvassa ympäristössä. (Salonen ym. 2017,61, b.)

Kehittämishankkeemme dialogiset keskustelut muodostuivat säännöllisistä toimeksiantajan kanssa käydyistä keskusteluista, suunnittelupalavereista sekä toiminnan reflektoinnista. Dialoginen keskustelu toteutui myös osana hyvinvointipäivän keskusteluosuutta. Näistä menetelmistä koostui kehittämishankkeemme kokeileva toiminta. Kehittämishankkeessa painotimme erityisesti laajaa yhteistyön merkitystä. Hyvin oleellista oli tuntee perusteellisesti osallistujien tarpeet. (Ojasalo ym. 2014, 93, b.)

Havainnointi toimi kehittämishankkeessamme välttämättömänä perusmenetelmänä koko prosessin ajan. Havainnoinnin avulla pyrimme saamaan arvokasta tietoa vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä sekä toiminnan sujuvuudesta hyvinvointipäivän aikana. Havainnoinnin avulla pystyimme tarkastelemaan, miten osallistujat reagoivat hyvinvointipäivän sisältöön, millaisia tarpeita ja toiveita nousi esiin sekä miten tapahtuman rakenne ja tunnelma tukivat hyvinvoinnin kokemusta. (Hirsjärvi & Hurme 2022, a.)

Kehittämishankkeessa käytimme yhtenä tiedonkeruumenetelmänä haastattelua, sillä halusimme korostaa yksilön mahdollisuutta tuoda esille omakohtaista kokemusta lastensuojelun asiakkuudesta. Haastattelu on yksi käytetyimpiä tiedonkeruumenetelmiä. Laatimamme haastattelukysymykset toivat haastatteluun strukturoitua rakennetta, mutta pyrimme tästä huolimatta pitämään haastattelun joustavana (Hirsjärvi & Hurme 2022, b). Haastattelujen tavoitteena oli hahmottaa millaisiin tarpeisiin ja haasteisiin haluamme kehittämishankkeellamme vastata. Haastatteluiden avulla saimme kerättyä monipuolista tietoa ja näkökulmia omakohtaisista kokemuksista lastensuojeluasiakkuuden aikana. (Ojasalo ym. 2014, 106, c.)

Luovuus oli kehittämishankkeessa avainasemassa, ilman kykyä innovoida kehittäminen taantuu. Luovuuden lisääminen vaatii kykyä ja uskallusta katsoa asioita uudella tavalla ja antaa mahdollisuus muutokseen. Erilaisten luovuusmenetelmien työkalujen, kuten aivoriihien avulla pyrimme löytämään uusia näkökulmia, ideoita ja ratkaisuja kehittämishankkeeseemme. (Ojasalo ym. 2014, 158, d.)

4.3 Kokemuskumppaneiden haastattelu

Valitsemiimme kehittämismenetelmiin perustuen toteutimme kokemuskumppaneiden haastattelun. Haastattelun avulla halusimme saada käsityksen kokemuskumppaneiden omakohtaisista kokemuksista lastensuojeluasiakkuuden aikana, millaista tukea he olivat saaneet sekä lisätä omaa tietoisuuttamme vertaistuellisista kokemuskumppanitoiminnan hyödyistä. Haastattelut toteutettiin etäyhteyden välityksellä.

Tavoitteenamme oli rakentaa haastattelunrunko sekä haastattelukysymykset (liite 1) siten, että ne vastaisivat kehittämishankkeemme tarpeisiin ja toimintaan. Kuten tietoperustassamme toimme esiin, vertaistuen puute on yksi merkittävimmistä haasteista sijaishuollon asiakasvanhempien keskuudessa. Tämä nousi esille erityisesti kokemuskumppanien tarinoissa. He kertoivat, kuinka haastava tilanne saattoi olla silloin, kun vertaistukea ei ollut saatavilla, eikä lähipiirissä ollut ketään samassa tilanteessa olevaa henkilöä. Haastattelussa suurena haasteena esille nousi myös se, etteivät asiakasvanhemmat ole vastaanottavaisia kokemuskumppaneiden tarjoamaa vertaistukea kohtaan. Yksi ihminen lisää vieraiden viranomaisten lisäksi voi tässä tilanteessa tuntua vanhemmalle liialliselta.

Saimme kuulla henkilökohtaiset tarinat ja taustat sekä kokemuksia siitä, millaista tukea kokemuskumppanit itse olivat saaneet ollessaan lastensuojelun asiakkaita. Haastattelut avarsivat omaa ajatustamme osallisuuden ja kohtaamisen tärkeydestä osana sijaishuollonprosessia. Vaikeassa ja kriisiytyneessä elämäntilanteessa vertaistuellalla on ollut suuri merkitys.

Haastattelussa korostui kokemuskumppaneiden roolin tärkeys osana sijaishuollonprosessia. Heidän mielestään on ensiarvoisen tärkeää, että vanhemmalla on rinnallaan kokemuskumppani, jolla on omakohtaista kokemusta lastensuojelun asiakkuudesta. Kokemuskumppanin tarjoama tuki, pitää vanhemman ajan tasalla lastensuojeluprosessin etenemisestä ja auttaa ymmärtämään, mitä seuraavaksi tapahtuu. Kokemuskumppanit kertoivat olleensa osallisina myös tapaamisilla, joissa he parhaimmillaan olivat toiminnallaan vahvistaneet asiakasvanhempien kokemusta kuulluksi tulemisesta.

Monet kokemuskumppanit ovat itse halunneet kouluttautua tehtävään, koska ovat saaneet korvaamatonta apua ja kokevat tärkeäksi antaa takaisin siitä hyvästä, mitä ovat itse saaneet. Heidän omat henkilökohtaiset kokemuksensa lastensuojelun asiakkaina antaa mahdollisuuden tarjota vanhemmille tukea, ymmärrystä ja selkeyttä tilanteeseen, jossa kaikki tuntuu epävarmalta. Kokemuskumppanit pystyvät auttamaan vanhempaa pysymään ajan tasalla, kertoa, mitä seuraavaksi tapahtuu, ja ennen kaikkea tarjota vertaistukea ihmiseltä, joka on itse käynyt läpi samanlaisia kokemuksia.

”Asennemuutosta kaivattaisiin, jotta tätä toimintaa saataisiin eteenpäin.”

”Kokemuskumppanuustoiminta enemmän näkyväksi.”

”Kokemuskumppaneiden juurtuminen osaksi lastensuojelunpalveluita, jotta vanhemmat olisivat tietoisia heidän tarjoamastaan tuesta.”

”Enemmän kunnioitusta ja ymmärrystä vanhempia kohtaan.”

”Lisää läpinäkyvyyttä lastensuojelun asiakastyöhön.”

”Toivon, että vanhemmat kohdattaisiin aidosti yksilöinä.”

4.4 Kehittämishankkeen eteneminen

AIKA	MENETELMÄ	TOIMIJAT	TUOTOS	
10/2024	Aloitusvaihe, tapaamiset toimeksiantajan kanssa, aivoriihi, aiemman tiedon hyödyntäminen	Kehittämishankkeen tekijät, toimeksiantaja, kokemukumppanit	Kehittämishankkeen aiheen valinta, aihepiirin rajaaminen	SUUNNITTELU
11/2024	Suunnitteluvaihe, palaverit, dialoginen keskustelu, perehtyminen kirjallisuuteen	Kehittämishankkeen tekijät ja toimeksiantaja	Kehittämishankkeen suunnitelman aloitus	
11/2024	Suunnitteluvaihe, suunnittelupalaverit, dialoginen keskustelu, perehtyminen kirjallisuuteen	Kehittämishankkeen tekijät ja toimeksiantaja	Dokumentointi, kehittämishankkeen suunnitelman teko	ORGANISOINTI
11/2024	Suunnitteluvaihe, dokumentointi, kehittämismenetelmien kartoitus	Kehittämishankkeen tekijät	Dokumentointi, kehittämishankkeen suunnitelman teko	
12/2024	Työstövaihe, tapahtuman aikataulus, tapahtuman suunnittelu, aivoriihi ja dialoginen keskustelu	Kehittämishankkeen tekijät, toimeksiantaja, ja kokemukumppanit	Dokumentointi, valmis aikataulus, mainosmateriaalit	TOTEUTUS
12/2024	Työstövaihe, dokumentointi, osallistujien kontaktointi, mainostus	Kehittämishankkeen tekijät, toimeksiantaja, perheterapeutit	Dokumentointi, valmis aikataulus, mainosmateriaalit	
1-2/2025	Työstövaihe, kokemukumppaneiden haastattelu	Kehittämishankkeen tekijät ja kokemukumppanit	Haastattelu tulokset	ARVIOINTI
3/2025	Toteutusvaihe, tapahtuman toteutus, palautteen kerääminen	Kehittämishankkeen tekijät, toimeksiantaja, kokemukumppanit ja perheterapeutit, asiakasvanhemmat	Valmis kehittämishankkeen tuotos, osallistujien kokemukset ja palaute	
3/2025	Toteutusvaihe, kehittämishankkeen raportin kirjoitus, tapahtuman purku, havainnointi ja analysointi	Kehittämishankkeen tekijät, kokemukumppanit, toimeksiantaja	Dokumentointi, tuotoksen arviointi	LEVITYS
4/2025	Päätös vaihe, kehittämishankkeen raportin kirjoitus, esittely ja levittäminen	Kehittämishankkeen tekijät ja toimeksiantaja	Valmis kehittämishankeraportti, tuotoksen levitys ja esittely	

Taulukko 1 Kehittämishankkeen aikataulus

Aloitimme toiminnallisen kehittämishankkeemme lokakuussa 2024. Aikataulutimme kehittämishankkeen taulukon 1 mukaisesti vaiheittain, jotta jokainen osa-alue pystyttiin toteuttamaan huolellisesti ja tavoitteellisesti. Kehittämishankkeen aloitusvaiheessa oli valita kehittämishankkeen aihe ja rajata se selkeästi. Toimeksiantaja toi esiin tarpeen järjestää tapahtumakonsepti sijaishuollon asiakasvanhemmille tukeaksemme heidän osallisuutensa ja toimijuuden vahvistamista. Aloitusvaiheessa järjestimme toimeksiantajan kanssa tapaamisia, joissa käytimme menetelmänä aivoriihiä sekä dialogisia keskusteluja. Näiden menetelmien avulla nostimme yhdessä esiin erilaisia ajatuksia ja ideoita suunnittelun tueksi. Kehittämishankkeen alkuvaiheessa tiivis yhteistyö toimeksiantajan kanssa oli keskeisessä roolissa.

Kehittämishankkeeseen sitoutuminen jo varhaisessa vaiheessa oli tärkeää, sillä onnistunut käynnistäminen loi perustan koko kehittämistyön onnistumiselle. Suunnitelmallinen eteneminen ja aktiivinen yhteistyö toimeksiantajan kanssa varmistivat, että hyvinvointipäivän toteutus vastasi asiakasvanhempien tarpeita ja tuki heidän osallisuuttaan mahdollisimman vaikuttavalla tavalla.

Aiheen selkeydyttyä, tutustuimme laajasti aiempaan tutkimustietoon, jossa käsiteltiin asiakasvanhempien osallisuuden toteutumista lastensuojelun sijaishuollossa, vertaistuen merkitystä sekä hyvinvointia tukevia toimintamalleja. Lisäksi perehdyimme toimeksiantajamme toimintaan ja tarjoamiin palveluihin asiakasvanhemmille. Perehtyminen antoi meille käsityksen siitä, millaista vertaistukea ja osallisuutta vahvistavaa toimintaa oli aiemmin järjestetty sekä millaisia tarpeita ja kehittämismahdollisuuksia on olemassa. Etenkin osallistavat ja voimaannuttavat toimintamallit, kuten vertaistukiryhmät ja yhteisölliset tapahtumat, oli todettu tehokkaiksi keinoiksi lisätä vanhempien hyvinvointia ja vähentää lastensuojeluun liittyvää stigmaa.

Marraskuussa 2024 aloitimme kehittämishankkeen suunnitteluvaiheen. Lähdimme miettimään, milloin tapahtuma voitaisiin järjestää. Yhdessä toimeksiantajan kanssa tulimme siihen tulokseen, että tapahtuma järjestettäisiin vuoden 2025 keväällä. Suunnittelimme tapahtuman toteutettavaksi vuoden 2025 maaliskuussa. Samalla aloitimme kehittämishankkeen suunnitelman kirjoittamisen ja määrittelimme kehittämismenetelmiä. Perehdyimme aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen ja tietoperustaan sekä järjestimme toimeksiantajan kanssa suunnittelupalavereja. Suunnitteluvaiheen tarkoituksena oli saada syvällisempi ymmärrys kehittämishankkeen tietoperustasta, taustasta ja tarpeista.

Joulukuussa 2024 suunnittelimme käytännön järjestelyjä, kuten tapahtuman toteutusta yhdessä toimeksiantajan kanssa. Tässä vaiheessa laadimme myös tapahtumakutsun asiakasvanhemmille, aloitimme osallistujien kartoituksen ja huolehdimme tapahtuman selkeästä ja informatiivisesta mainonnasta. Tammi- ja helmikuussa 2025 perehdyimme lisää kehittämishankkeen tietoperustaan ja

toteutimme dokumentointia. Tämän lisäksi toteutimme kokemuskumppaneiden haastattelun ja analysoimme haastattelun tuloksia.

Maaliskuussa 2025 oli kehittämishankkeen toteutusvaihe. Hyvinvointipäivän järjestämisen yhteydessä kohtasimme merkittäviä haasteita tapahtumaviikon alussa, kun saimme toimeksiantajalta tiedon, että aiemmin ilmoittautuneista vanhemmista useat olivat estyneitä osallistumaan lastenhoito-ongelmien sekä sairastapausten vuoksi. Tämä johti tilanteeseen, jossa vain kaksi vanhempaa oli vahvistanut osallistumisensa, mikä haastoi tapahtuman toteutumisen alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Tilanteessa tapahtuman järjestäminen kahdelle asiakasvanhemmalle alkuperäisen suunnitelman mukaisesti ei olisi ollut tarkoituksenmukaista.

Tilanteen ratkaisemiseksi tarkastelimme nopeasti vaihtoehtoisia toteutusmalleja ja päädyimme muuttamaan tapahtumapaikkaa alkuperäisestä paikasta Perhekuntoutuskeskus Lausteen omiin tiloihin. Muutos mahdollisti paremman saavutettavuuden ja tarjosi vanhemmille joustavamman osallistumismahdollisuuden. Lisäksi perheterapeutit tiedottivat vanhempia aktiivisesti muutoksesta. Tehtyjen järjestelymuutosten ansiosta hyvinvointipäivään ilmoittautui lopulta neljä vanhempaa, joka mahdollisti tapahtuman toteutuksen. Tilanne korosti joustavuuden ja nopean reagoinnin merkitystä toiminnallisessa kehittämishankkeessa.

Tapahtumaa edeltävänä päivänä saimme tiedon, että hyvinvointipäivään varattu taideterapeutti oli sairastunut. Suunnitellun taideterapian tilalle Lauste toteutti korvaavaa toimintaa, joka oli heidän ohjaama taideosuus. Tapahtumapäivänä ilmeni lisää haasteita, kun hankepäällikkö oli myös sairastunut. Tämä aiheutti sen, että henkilöresurssi hyvinvointipäivän järjestämiseen oli odotettua vähäisempi. Kaiken kaikkiaan meidän lisäksi tapahtumapäivään osallistui kaksi kokemuskumppania, kaksi perheterapeuttia sekä yksi hanketyöntekijä. Kohdatuista haasteista huolimatta pääsimme järjestämään hyvinvointipäivän, joka konkretisoi työmme tulokset. Luovan ajattelun ja ongelmanratkaisun edellytyksenä oli positiivinen ja avoin ilmapiiri. Tämä mahdollisti toimeksiantajan

kanssa rakentavan keskustelun ja kaikkien osapuolten kuulemiseen, joka mahdollisti monipuolisen ideoinnin ja kehittämishankkeen etenemisen.

Maaliskuussa 2025 kehittämishankkeen toteutuksen jälkeen keskityimme tapahtuman purkamiseen ja kehittämishankkeen raportointiin. Tässä vaiheessa analysoimme osallistujilta saatua palautetta sekä omia havaintojamme päivän sujuvuudesta. Kävimme läpi osallistujien palautteita ja kokemuksia, roolien toimivuutta sekä kehityskohteita. Reflektoimme myös tapahtumapäivän keskusteluosiota yhdessä perheterapeuttien kanssa. Meille tärkeää oli saada jaettua moniammatillisia näkökulmia. Tämä mahdollisti syvällisemmän arvioinnin hyvinvointipäivästä, joka oli tärkeää kehittämishankkeen loppuun saattamiseksi.

Huhtikuussa 2025 viimeistelimme kehittämishankkeen loppuraportin, jonka jälkeen toimeksiantajamme arvioi kehittämishankkeen kokonaisuuden. Kehittämishankkeen valmistuminen ja sen levittäminen olivat tärkeä päätösvaihe, sillä ne varmistavat kehittämishankkeen tulosten näkyvyyden ja hyödyntämisen myös jatkossa.

4.5 Hyvinvointipäivän suunnitelma

Suunnitteluvaihe loi perustan koko kehittämishankkeelle, sillä aiheen tarkka määrittely varmisti kehittämishankkeen merkityksellisyyden ja loi suuntaa myöhempää työskentelyä varten. Aiheeksemme valikoitui Lausteen koordinoimaan Asiakkaasta kumppaniksi -hankkeen pohjalta toteutettava tapahtumakonsepti. Lähdimme suunnittelemaan toimeksiantajan kanssa, millaisen tapahtuman voisimme järjestää. Ensimmäisten suunnittelupalaverien yhteydessä päädyimme siihen, että tulemme järjestämään sijaishuollon asiakasvanhemmille kohdennetun hyvinvointipäivän. Tämän jälkeen lähdimme ideoimaan, missä hyvinvointipäivä voitaisiin järjestää. Toimeksiantajamme ehdotti, että hyvinvointipäivä järjestettäisiin heidän omistuksessaan olevalla mökillä. Halusimme tarjota osallistujille rennon hyvinvointia tukevan ympäristön. Ajatuksena taustalla oli myös saunomisen ja uimamahdollisuuksien tarjoaminen

osana rentoutumista. Dialogisesti yhdessä toimeksiantajan kanssa ideoimme, että saunan lauteilla vertaistuellisuus asiakasvanhempien välillä voisi olla helpommin saavutettavissa. Kartoitimme myös tapahtumapaikan yöpymismahdollisuuksia, joka rajasi osaltaan osallistujamäärää. Yöpymismahdollisuuden taustalla oli se, että kauempaakin tulevat vanhemmat pääsisivät halutessaan osallistumaan hyvinvointipäivään. Alkujaan osallistujamääräksi rajattiin 10 asiakasvanhempaa. Huomioimme tapahtuman suunnittelussa myös autottomat vanhemmat siten, että toimeksiantajan puolesta oli mahdollista järjestää heille kyyditys tapahtumapaikalle.

Sovittuamme tapahtumapäivän ajankohdan, lähdimme suunnittelemaan konkreettisesti hyvinvointipäivää ja sen sisältöä. Lähdimme liikkeelle ajatuksesta, että tapahtuman avulla haluamme tarjota asiakasvanhemmille mahdollisuuden irtautua arjesta sekä vahvistaa heidän osallisuuttansa ja toimijuuttaan. Ideoimme yhdessä toimeksiantajan kanssa, millaista ohjelmaa hyvinvointipäivä sisältäisi. Omana ehdotuksena esitimme yhdeksi ohjelmanumeroksi äänimaljarentoutuksen ja kartoitimme eri palveluntuottajia äänimaljarentoutuksen osalta. Nopeasti tulimme siihen tulokseen, että aikataulusyistä äänimaljarentoutuksen ohjaajaa ei ollut mahdollista saada osaksi hyvinvointipäivän ohjelmaa. Vaihtoehtoisena ideana mietimme taideterapian toteutusta. Toimeksiantajamme toi esiin heillä olevan henkilöstössään koulutautunut taideterapeutti. Toimeksiantajamme otti hoitaakseen taideterapeutin kontaktoinnin hyvinvointipäivään. Taideterapian tarkoituksena oli mahdollistaa kokemusten ja tunteiden käsittelyn luovalla tavalla.

Toimeksiantajan toiveena oli, että hyvinvointipäivään sisällytettäisiin kokemuskumppaneiden ja perheterapeuttien yhteinen keskusteluosuus. Lähdimme suunnittelemaan hyvinvointipäivän keskusteluosuutta yhdessä toimeksiantajan kanssa. Ajatuksena oli, että keskusteluosuuteen osallistuisivat kokemuskumppanit ja perheterapeutit. Pohdimme, millaisen kokonaisuuden haluaisimme keskusteluosuudesta koostuvan. Perheterapeutit toivat esiin idean heidän ja kokemuskumppaneiden välisestä vuoropuhelusta. Ajatuksena oli, että

perheterapeutit toisivat keskusteluun omaa ammatillista näkökulmaa, kun taas kokemuksumppanit toisivat esiin omakohtaisia kokemuksiaan lastensuojeluasiakkuudesta. Keskusteluosuus suunniteltiin etukäteen niin, että se etenee johdattelevien kysymysten ja asiakasvanhempien vapaan ajatustenvaihdon kautta, joka mahdollistaisi vertaistuen ja yksilöllisten kokemusten jakamisen. Lisäksi keskustelulla pyrittiin lisäämään asiakasvanhempien ymmärrystä lastensuojelun prosesseista ja edistämään yhteistyötä vanhempien ja ammattilaisten välillä. Tämän pohjalta keskusteluosuudesta koostuisi moniuloitteinen dialogi. Tarkoituksena oli, että asiakasvanhemmat voisivat halutessaan liittyä keskusteluun ja esittää kysymyksiä.

Tässä vaiheessa suunnittelua, hyvinvointipäivästä puuttui vielä rentoutumisosuus. Toimeksiantaja toivoi, että toteuttaisimme opiskelijoina vapaavalintaisen loppurentoutuksen. Suunnittelimme 10 minuutin loppurentoutuksen (liite 3) hyvinvointipäivän päätteeksi.

Rentoutumisharjoituksen tarkoituksena oli muistuttaa vanhempia siitä, että omaa hyvinvointia voi tukea pienin teoin, ja että läsnäolon sekä itsensä hyväksymisen taitoja voi harjoittaa ja vahvistaa myös arjen kiireiden keskellä. Halusimme tuoda vanhemmille tietoisuuteen konkreettisia keinoja oman hyvinvoinnin tukemiseen ja voimavarojen vahvistamiseen lapsen sijaishuollon aikana.

Ohjelman selkeydyttyä laadimme hyvinvointipäivän aikataulutuksen. Ajatuksena oli, että hyvinvointipäivä alkaisi klo 11 yhteisellä lounaalla, jonka yhteydessä esittelisimme itsemme sekä kehittämishankkeen taustaa ja tarkoitusta. Lounaan jälkeen tarkoituksena oli toteuttaa taideterapiaisuus, jonka jälkeen toteutuisi kahvitauko. Aikataulun suunnittelussa huomioimme sen, ettei päivästä kokonaisuudessaan tulisi liian strukturoitu. Taukojen avulla halusimme luoda vanhemmille mahdollisuuden rentoon yhteiseen keskusteluun. Aamupäivän osuuden jälkeen tarkoituksena oli toteuttaa keskusteluosuus, jonka jälkeen siirryttäisiin loppurentoutukseen ja palautteen keräämiseen.

Ruokapuolen suunnittelu oli keskeinen osa hyvinvointipäivän toteuttamista. Pohdimme aluksi, että hyvinvointipäivään tulisi sisältyä lounas, päivällinen, iltapala sekä yöpyjille aamiainen. Suunnitelmana oli, että ruoka valmistettaisiin kahden työntekijän toimesta paikan päällä niin, että he huolehtivat tarjoilujen järjestämisestä ja ruokailun sujuvuudesta. Ajatuksena oli, että ruokana tarjottaisiin tortilloja, lasagnea sekä yöpyjille olisi saatavilla iltapalle ja aamiaiselle leipätarvikkeita. Toimeksiantaja ehdotti, että he tekisivät sujuvasti ruokatilauksen kaupasta.

Pohdimme, miten tapahtuman mainonta ja osallistujien informointi olisi järkevintä hoitaa. Päädyimme siihen, että perheterapeutit kontaktoivat mahdollisesti tapahtumasta kiinnostuneita vanhempia ja lähettävät suunnittelemaamme tapahtumakutsut heille. Tapahtumakutsun suunnittelussa otimme huomioon informatiivisen tiedonkulun sekä osallistujien mielenkiinnon herättämisen. Suunnittelimme tapahtumakutsun (liite 2) siten, että kutsussa käy ilmi tapahtuman aikataulu, paikka, ohjelma sekä ilmoittautumisaika sekä yhteystiedot ilmoittautumiseen. Laadimme myös yhteistyössä toimeksiantajan kanssa asiakasvanhemmille kirjallisen palautekyselylomakkeen (liite 4) saadaksemme tietoa heidän kokemuksistaan ja näkemyksistään kehittämishankkeen sisällöstä ja toteutuksesta. Palautekyselyn suunnittelussa kiinnitimme huomiota erityisesti kysymysten selkeyteen, ymmärrettävyyteen ja siihen, että vastaaminen olisi mahdollisimman vaivatonta.

Hyvinvointipäivän suunnittelussa pohdimme tarkasti eri toimijoiden rooleja, jotta päivän kulku olisi sujuva ja jokaisella olisi selkeät tehtävät. Päivään oli tarkoitus osallistua meidän opiskelijoiden lisäksi kaksi kokemuskumppania, taideterapeutti, Asiakkaasta kumppaniksi hankkeen toimijoita sekä kaksi perheterapeuttia. Selkeä roolitus suunnitteluvaiheessa auttoi meitä varmistamaan, että jokainen osallistuja tiesi tehtävänsä ja päivä sujui suunnitelmien mukaisesti.

4.6 Kehittämishankkeen tuotos

Kehittämishankkeemme konkreettisenä tuotoksena toteutimme hyvinvointipäivän sijaishuollon asiakasvanhemmille. Hyvinvointipäivä järjestettiin Lausteen omissa tiloissa. Hyvinvointipäivä alkoi aamupäivällä klo 11.00 yhteisellä lounaalla, jonka yhteydessä tarkoituksena oli luoda rento ja avoin ilmapiiri. Yhteisen lounaan yhteydessä esittäydyimme vanhemmille ja kerroimme heille kehittämishankkeemme taustoista sekä tavoitteista. Lounaan yhteydessä vanhemmilla oli mahdollisuus tutustua toisiinsa, joka osaltaan myös tuki vertaistuen syntymistä ja helpotti siirtymistä päivän ohjelmaan.

Lounaan jälkeen siirryimme toimeksiantajan ohjaamaan taideterapiaan, jossa vanhemmat valitsivat itselleen intuitiivisesti voimaeläinkortin. Kortissa oli kuva eläimestä ja siihen liitetty vahvuus, joka toimi inspiraationa omalle taideteokselle. Työskentelyn jälkeen keskustelimme yhdessä harjoituksen herättämistä tunteista ja oivalluksista, mikä syvensi kokemusta ja mahdollisti ajatusten jakamisen turvallisessa ympäristössä.

Taideterapiaosion jälkeen siirryimme kahvitauolle, joka tarjosi vanhemmille lisää aikaa vapaamuotoiseen keskusteluun ja toisiinsa tutustumiseen. Tämän jälkeen hyvinvointipäivä jatkui perheterapeuttien ja kokemuskumppaneiden ohjaamalla keskusteluosuudella, jossa käsiteltiin sijaishuollon aikaiseen vanhemmuuteen liittyviä kokemuksia, haasteita ja voimavaroja. Keskustelussa vanhemmilla oli mahdollisuus jakaa ajatuksiaan niin ammattilaisten kuin muiden vanhempien kanssa, mikä vahvisti vertaistuen merkitystä ja loi tilan kokemusten kuulemiselle ja ymmärtämiselle.

Päivän päätteeksi ohjasimme loppurentoutuksen, jonka tavoitteena oli antaa vanhemmille mahdollisuus rauhoittua ja sisäistää päivän aikana heränneet ajatukset ja tunteet. Lopuksi keräsimme vanhemmilta kirjallista palautetta hyvinvointipäivästä, jotta voimme arvioida sen onnistumista ja kehittää vastaavia tilaisuuksia entistä paremmin vastaamaan asiakasvanhempien tarpeisiin.

5 Kehittämishankkeen arviointi

5.1 Tuotoksen arviointi

Hyvinvointipäivä sijaishuollon asiakasvanhemmille oli kehittämishankkeemme konkreettinen tuotos, jonka tavoitteena oli tarjota asiakasvanhemmille hengähdyshetki arjen keskelle sekä vertaistukea, lisätä tietoisuutta kokemuksumppaneiden toiminnasta, sekä vahvistaa osallisuutta ja toimijuutta. Tietoperustassamme toimme esiin vanhempien kokemuksen siitä, ettei heidän näkemyksistään olla kiinnostuneita ja he saattavat jäädä lastensuojeluprosessissa ulkopuolisiksi. Kuvasimme myös, miten vanhemmat kohtaavat stigmaa ja syrjäytymisen kokemuksia, mikä voi entisestään vaikeuttaa heidän osallisuutensa toteutumista.

Hyvinvointipäivä vastasi tietoperustassamme esille tuomiimme tarpeisiin vanhempien osallisuuden ja toimijuuden vahvistamisesta sijaishuollon prosessissa. Hyvinvointipäivässä osallisuuden vahvistaminen toteutui, kun vanhemmat saivat osallistua aktiivisesti päivän eri osuuksiin ja jakaa omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Kokemuksumppaneiden ja perheterapeuttien vetämässä keskusteluosuudessa vanhemmilla oli mahdollisuus jakaa ajatuksiaan ja tulla kuulluksi samanlaisessa tilanteessa olevien kanssa. Tämä loi mahdollisuuden kokea osallisuutta yhteisössä ja vahvasti vanhempien tunnetta siitä, että heidän kokemuksellaan on merkitystä.

Saapuessaan hyvinvointipäivään asiakasvanhemmat sanoittivat meille odottaneensa päivää jo monta viikkoa. Hyvinvointipäivän aikana järjestetyt keskustelut ja kokemusten jakaminen kokemuksumppaneiden kanssa loivat asiakasvanhemmille mahdollisuuden saada vertaistukea sekä jakaa ajatuksiaan. Samalla heille tarjottiin tilaisuus kertoa omista tarpeistaan ja ideoistaan miten vanhempien roolia saataisiin näkyvämmäksi sijaishuollossa. Hyvinvointipäivän keskusteluosuus venyi odotettua pidemmäksi, jotta asiakasvanhemmille jäi myös aikaa omakohtaisien kokemusten jakamiseen. Tästä huolimatta, asiakasvanhemmilta saatu palaute päivän aikana sekä

kirjallisessa palautekyselyssä toi esiin, että heidän kokemuksensa mukaan aikaa keskustelulle oli liian vähäinen. Asiakasvanhemmat kertoivat palautteessaan, että heidän mielestään kokemuskumppanit olisivat voineet antaa keskusteluosuudessa vanhemmille enemmän tilaa keskustelulle ja kysymyksille.

”Liian lyhyt, enemmän olisin toivonut asiakkaiden keskustelua, vähemmän muiden.”

”Paljon enemmän aikaa keskustelulle”

Kokemuskumppanit tarjosivat asiakasvanhemmille samaistuttavaa ja voimaannuttavaa vertaistukea sekä auttoivat madaltamaan mahdollisia ennakkoluuloja lastensuojelua ja viranomaisia kohtaan. Kokemuskumppaneiden ja perheterapeuttien ohjaamassa keskustelussa korostui vertaistuki, kun vanhemmat saivat kuulla toistensa tarinoita ja huomata, etteivät ole yksin haasteidensa kanssa. Yhdessä jaetut kokemukset loivat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja antoi voimavaroja osaksi arkea.

Palautteessaan asiakasvanhemmat kertoivat saaneensa kokemuskumppaneiden jakamista omakohtaisista kokemuksista paljon arvokasta tietoa, empatiaa ja niiden herättäneen myös paljon ajatuksia. Kävi myös ilmi, että toisen kokemuskumppanin kertoma tarina koettiin osittain negatiivisena, jonka vuoksi tarinan ei koettu olevan voimauttava. Päivän aikana saadussa palautteessa vanhemmat kertoivat, että he ovat kiinnostuneita yhteistyöstä kokemuskumppaneiden kanssa myös jatkossa.

”Vertaistukea, vaikeiden asioiden jakaminen arvokasta.”

”Erilaiset peilauspinnat ovat hyödyllisiä.”

” Paljon kysymyksiä, empatiaa, arvokasta tietoa.”

”Toinen oli niin negatiivinen ja hänellä niin suuret kaunat systeemiä kohtaan, että siitä jäi vähän turhan paha olo, ei voimauttava. Silti mielenkiintoista. Myös kokemuskumppaneilla tuntui olevan vähän ”liikaa” asiaa aikaan nähden. ”

Voimavarojen vahvistaminen puolestaan näkyi erityisesti päivän taideterapiaosuudessa ja loppurentoutuksessa. Taideterapia tarjosi hetken pysähtyä ja käsitellä tunteita luovan tekemisen kautta, kun taas loppurentoutus antoi tilaisuuden rauhoittua ja keskittyä omaan hyvinvointiin. Taideosuus oli suunniteltu myös yksinkertaiseksi, ettei vanhemmilla ennakkoaajatuksista huolimatta olisi suurta kynnystä heittäytyä oman luovuuden varaan. Saimme luotua rauhoittavan, avoimen ja turvallisen ilmapiirin, jolloin jokainen vanhempi sai hetken pysähtyä ja keskittyä omaan tekemiseen. Vanhempien ensireaktiot taideosuudesta olivat aluksi varautuneet, mutta harjoituksen jälkeen vanhempien kokemukset olivat hyvinkin myönteisiä. Kokonaisuudessaan taideterapian aikana vallitsi keskittynyt ja hyväksyvä ilmapiiri, joka mahdollisti vanhemmille oman luovuuden hyödyntämisen ja omien voimavarojen tunnistamisen. Suullisena palautteena vanhemmat kuvailivat taideterapia osion tunnelmaa rennoksi ja harmoniseksi. Vanhemmat kuvailivat, etteivät välttämättä omassa arjessaan tule pysähtyneeksi tämän kaltaisten harjoitusten ääreen.

Hyvinvointipäivän loppurentoutuksen jälkeen vaihdoimme ajatuksia päivän kulusta asiakasvanhempien kanssa. Päivä oli herättänyt vanhemmissa mielenkiintoa ja kysymyksiä myös kokemuksumppanina toimimista kohtaan. Kokemuksumppanit ja Asiakkaasta kumppaniksi hankkeen toimijat kertoivat toiminnasta vanhemmille. Asiakasvanhemmat lähtivät hyvinvointipäivästä silminnähdessä voimaantuneina. Tunnelma päivän päätteeksi oli lämmin ja positiivinen. Fyysisenä palautteena, yksi asiakasvanhemmista halasi meitä kiitokseksi onnistuneesta päivästä.

Tapahtuman jälkeen kerätyt palautteet ja osallistujien kokemukset toimivat pohjana kehittämishankkeen arvioinnille ja jatkokehittämiselle. Hyvinvointipäivä sai osallistujilta positiivista palautetta erityisesti vertaistuen mahdollistamisesta ja osallistavasta ohjelmasta. Vanhemmat kertoivat antamassaan kirjallisessa palautteessa, että tapahtuma tarjosi heille arvokkaita työkaluja arjessa jaksamiseen sekä vahvasti tunnetta siitä, etteivät he ole yksin kokemustensa kanssa. Palautteista kävi ilmi, että tämänkaltaisille tilaisuuksille on selkeä tarve myös jatkossa. Asiakasvanhemmat kertoivat palautteessaan, että

vastaavanlaisia tapahtumia voisi järjestää jatkossa säännöllisesti kerran 2–3 kuukaudessa.

”Kyllä pitäisi, vaikea sanoa kuinka usein.”

”Kyllä, vaikka kerran 2–3 kuukaudessa.”

Hyvinvointipäivän jälkeen olimme puhelimitse yhteydessä asiakasvanhempaan, joka oli jättänyt yhteystiedot palautelomakkeeseen. Keskustelussa nousi esiin samoja myönteisiä kokemuksia ja ajatuksia, joita muutkin vanhemmat olivat tuoneet esiin. Vanhemman mukaan pienen osallistujamäärän ansioista tunnelma oli luottamuksellinen ja avoin, mikä helpotti myös haastavien asioiden kertomisen keskusteluosiossa. Hänen mukaansa tiiviissä ryhmässä oli helpompi osallistua, jakaa omia kokemuksia ja olla aidosti läsnä. Vanhempi pohti myös, miten tärkeää on saada arjen keskelle tämän kaltaisia pysähtymisen ja yhteyden hetkiä, joissa voi kokea tulevansa kuulluksi ja kohdatuksi ilman kiirettä.

Hyvinvointipäivän konseptia voidaan hyödyntää myös jatkossa. Säännöllinen vertaistuellinen toiminta mahdollistaisi vanhempien pitkäjänteisemmän tukemisen ja syvällisempien vaikutusten saavuttamisen. Hyvinvointipäivä oli askel kohti osallisuutta edistävää ja asiakaslähtöistä lastensuojelukulttuuria. Sen avulla voidaan tulevaisuudessa vahvistaa vanhempien roolia sijaishuollossa, lisätä heidän kokemustaan kuulluksi tulemisesta ja rakentaa pohjaa luottamukselliselle yhteistyölle. Kehittämishanke vastasi paitsi vanhempien tarpeisiin myös laajempaan lastensuojelun tavoitteeseen vahvistaa asiakkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia.

5.2 Hyvinvointipäivän reflektointi perheterapeuttien kanssa

Kävimme tapahtuman jälkeen refleктоivan keskustelun perheterapeuttien kanssa hyvinvointipäivän keskusteluosioista, joka tarjosi oivalluksia ja kehittämiskohteita tulevien hyvinvointipäivien toteutusta ajatellen. Erityisesti esiin nousi tarve vahvistaa asiakasvanhempien kokemusten kuulemistä ja

huomioimista entistä paremmin. Tulevaisuudessa vastaavanlaisten keskusteluosuuksien sisällöstä ja kulusta tulisi informoida osallistujia selkeämmin, jotta asiakasvanhemmat voivat valmistautua keskusteluihin ja tietävät, millaiseen tilanteeseen ovat tulossa. Samalla on tärkeää miettiä, miten ammattilaisen puhe rajataan siten, että asiakasvanhemmilla on tilaa jakaa omaa kokemustaan ilman, että ammattilaisten asiantuntemus peittää heidän kokemuksensa.

Keskustelussa perheterapeuttien kanssa keskeinen pohdinnan aihe suhteessa keskusteluosioon oli asiakasvanhempien kohtaaminen. Hyvinvointipäivän keskusteluosiossa asiakasvanhemmat nostivat esiin sen, että toivoisivat sosiaalialan ammattilaisilta aitoa kohtaamista ja tartuntapintaa luottamuksellisen suhteen luomiseksi. Kysymyksenä heräsi, miten työntekijät voivat antaa jotain itsestään asiakkaiden kohtaamisissa, ja kuinka ammatillisuus ja inhimillisyys tasapainotetaan. Kohtaaminen voi olla ammattilaiselle luontaista, mutta samalla siihen liittyy monia rajoitteita ja harkintaa siitä, mitä ammattilainen voi ja haluaa itsestään kertoa.

Esiin nousi myös vanhempien kokemus siitä, että heidän roolinsa lastensuojeluprosessissa näyttäytyy usein tarkkailun kohteena olemisena. Vanhemmat toivat esiin tunteen siitä, että heidän toimintaansa arvioidaan jatkuvasti ilman riittäviä perusteluita tai selityksiä ammattilaisten tekemiin havaintoihin. Vanhemmat olivat kokeneet tämän kuormittavana, joka vahvisti jo valmiiksi olemassa olevaa epäluottamusta lastensuojelujärjestelmää kohtaan. Vanhempien näkökulmasta keskeiseksi aiheeksi nousi myös huolten vastaanottaminen ja se, miten ammattilaisten esittämä huoli heidät tavoittaa. Vanhemmat eivät kertomansa mukaan aina ymmärrä, mihin ammattilaisten esiin tuoma huoli perustuu, joka johtaa turhautumiseen ja kokemukseen siitä, ettei omaa kokemusta arvosteta. Tämä korostaa tarvetta yhteisen ymmärryksen rakentamiselle. Avoin keskustelu huolen sisällöstä ja taustoista voisi lisätä vanhempien kokemusta siitä, että he tulevat aidosti kuulluiksi ja nähdyiksi osana asiakasprosessia. Näin voidaan tukea vanhempien osallisuuden vahvistumista ja edistää luottamusta yhteistyöhön.

Hyvinvointipäivän keskusteluosuus tarjosi kokonaisuudessaan arvokkaita oivalluksia ammattilaisille siitä, miten asiakasvanhemmat kokevat sijaishuollon ja siihen liittyvät kohtaamiset. Se korosti, kuinka tärkeää on luoda tilaa aidolle dialogille ja ymmärryksen rakentamiselle. Jatkossa tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, miten ammattilaiset voivat lähestyä asiakasvanhempia tavalla, jota ei koeta pelkästään arvioivana, vaan myös tukevana ja ymmärrettävänä.

5.3 Toteutuksen arviointi

Kehittämishankkeen lähtökohtana olivat tietoperustassamme esiin tuomat tarpeet ja tavoitteet osallisuuden ja toimijuuden vahvistamisesta.

Kehittämishankkeemme prosessimallina toimi konstruktivistinen kehittämismalli, joka eteni syklisenä prosessina kehittämistarpeen tunnistamisesta aina tulosten levittämiseen ja juurruttamiseen asti. Konstruktivistisen mallin keskiössä oli osallisuus, tasavertaisuus ja yhteisen ymmärryksen rakentaminen, mikä tuki asiakasvanhempien osallisuuden vahvistamista. Konstruktivistinen malli korosti tasavertaista työskentelyotetta, jossa kaikkien osapuolten tieto ja näkemykset olivat yhtä arvokkaita (Salonen ym. 2017,61, c). Tieto ja ymmärrys rakentuivat prosessissa keskustelujen, suunnittelun ja kokeilujen kautta.

Prosessin eri vaiheita olivat kehittämistarpeen tunnistaminen, ideointi, suunnittelu, toteutus sekä tuotoksen arviointi ja levittäminen. Haastatteluiden kautta pyrimme syventämään ymmärrystämme siitä, miten asiakasvanhempien osallisuus toteutuu ja miten sitä voidaan vahvistaa. Lisäksi painotimme kehittämishankkeen alkuvaiheissa eri asiantuntijoiden ja toimijoiden laajaa osallistamista, jotta kehittämishankkeessa huomioidaan mahdollisimman monipuolisia näkökulmia. Lähestymistapa tuki kehittämishankkeen moniammatillisuutta ja siten paransi mahdollisuuksia vastata asiakasvanhempien tarpeisiin. Haastattelut ja laaja osallisuus tukivat kehittämishankkeen moniäänisyyttä ja vahvistivat työn vaikuttavuutta. Syklinen ja joustava lähestymistapa mahdollisti kehittämishankkeen jatkuvan arvioinnin ja sopeutumisen esiin nousseisiin tarpeisiin.

Kehittämishankkeeseen liittyi myös eettisiä näkökulmia, jotka huomioimme kaikissa prosessin vaiheissa. Kehittämishankkeen eettisessä toteutuksessa korostui osallistujien anonymiteetin suojaaminen. Osana tätä periaatetta emme keränneet osallistujien henkilötietoja, jotta yksittäisiä osallistujia ei voitaisi suoraan tai epäsuorasti tunnistaa. Linjaus tuki vastuullista ja huolellista tiedonhallintaa sekä varmisti, että osallistujien yksityisyys säilyy. Näin edistimme tutkimuseettisiä periaatteita, kuten luottamuksellisuutta, avoimuutta ja osallistujien oikeuksien kunnioittamista (Koivisto, Aro 2019). Tasavertaisuus oli toinen keskeinen eettinen periaattemme. Konstruktivisen mallin mukaisesti pyrimme luomaan osallistavaa ja arvostavaa ilmapiiriä, jossa ammattilaiset, kokemuskumppanit ja asiakasvanhemmat voivat tuoda esiin näkemyksensä tasavertaisesti. Osallistava ja arvostava ilmapiiri toteutui avoimella vuorovaikutuksella ja kuuntelemisella. Keskusteluosuudessa jokaisella oli mahdollisuus halutessaan kertoa omista kokemuksistaan ilman pelkoa arvostelusta. Asiakasvanhemmat toivat esiin omia kokemuksiaan, jolle annettiin tilaa ja ymmärrystä. Tämä loi ilmapiirin, jossa asiakasvanhemmat kokivat tulevansa kuulluiksi ja ymmärretyiksi.

Eettiset näkökulmat, kuten osallistujien kunnioitus, tasavertaisuus ja osallisuuden vahvistaminen, olivat keskiössä kehittämishankkeessa. Osallisuuden eettinen huomioiminen näkyi siinä, että pyrimme mahdollistamaan tasavertaisen osallistumisen hyvinvointipäivään ja kiinnitimme suunnittelussa huomiota mahdollisiin aikataulullisiin esteisiin. Osallistujien oli mahdollisuus osallistua päivään myöhemmin, jos heillä ei ollut mahdollisuutta saapua paikalle heti hyvinvointipäivän alettua. Huomioimme myös autottomat osallistajat kyydityksen järjestämisellä sekä yöpymismahdollisuudella.

Tulevaisuudessa hyvinvointipäivän tuotosta voidaan hyödyntää osana sijaishuollon työskentelyä. Jatkossa tulisi kehittää asiakasvanhempien osallisuutta tukevia toimintamalleja ja matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksia, jotka tukevat vanhempien voimavaroja ja lisäävät heidän kokemustaan osallisuudesta.

6 Ammatillisen kehittymisen arviointi

6.1 Ammatillinen kasvu

Ammatillinen kehittyminen sosionomina on ollut keskeisessä roolissa kehittämishankkeessamme, jossa tavoitteena oli vahvistaa sijaishuollon asiakasvanhempien osallisuutta ja toimijuutta. Kehittämishankkeen myötä olemme päässeet syventämään osaamistamme moniammatillisessa yhteistyössä sekä osallistavien menetelmien käytössä.

Sosiaalialan työ perustuu vahvasti eettisiin periaatteisiin, kuten asiakkaan osallisuuden ja oikeuksien kunnioittamiseen (Raatikainen ym. 2019, a). Vanhempien osallisuuden tukeminen lisää perheiden hyvinvointia ja vahvistaa heidän voimavarojaan. Kehittämishankkeessamme tämä näkyi asiakasvanhempien tarpeiden kuulemisena osana hyvinvointipäivää. Lisäksi kehittämishanke tuki asiakastyön osaamista, sillä sen avulla vahvistettiin lastensuojelun asiakasvanhempien asemaa ja heidän kokemustensa merkitystä. Kehittämishankkeen kautta saimme paljon arvokasta tietoa siitä, millaisia kokemuksia asiakasvanhemmilla oli sijaishuollon aikaisesta työskentelystä sekä mitä he toivovat työskentelyltä jatkossa.

Sosionomin ydinosaamiseen kuuluu asiakaslähtöinen työskentely ja asiakkaiden osallisuuden tukeminen. Kehittämishankkeessa olemme vahvistaneet ymmärrystämme siitä, kuinka tärkeää on kohdata asiakasvanhemmat yksilöinä ja tarjota heille mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskeviin palveluihin. Osallisuus ei ole pelkästään mukana olemista, vaan aktiivista osallistumista ja vaikuttamista (Raatikainen ym. 2019, b). Kokemuskumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö korosti aidon kuulluksi tuleminen merkitystä ja omia ajatuksiamme kokemuskumppani toiminnan merkityksellisyydestä osana sijaishuollon aikaista työskentelyä.

Kehittämishanke vahvisti sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamista, sillä se tarjosi konkreettisen esimerkin siitä, miten lastensuojelun asiakasvanhempia voidaan tukea ja osallistaa palveluprosessien parantamisessa.

Hyvinvointipäivän toteutus perustui ymmärrykseen lastensuojelun palvelurakenteesta sekä siitä, miten eri toimijat voivat tehdä yhteistyötä asiakaslähtöisesti (Sosionomin kompetenssit 2023, a). Tämän kehittämishankkeen tuotosta voi jatkossa juurruttaa osaksi asiakasvanhempien osallisuutta vahvistavaa toimintakulttuuria.

Kehittämishankkeen tavoitteena oli vahvistaa asiakasvanhempien osallisuutta ja parantaa heidän asemaansa sijaishuollon kontekstissa. Tämä liittyy laajemmin kriittiseen yhteiskuntaosaamiseen, sillä se haastaa perinteisiä toimintatapoja ja tuo esiin vanhempien kokemusten ja näkökulmien merkityksen lastensuojelussa. Vanhempien osallistuminen palveluiden kehittämiseen tukee demokratiaa ja vähentää lastensuojelun asiakkuuteen liittyvää stigmaa. Lisäksi se mahdollistaa inklusiivisempia käytäntöjä lastensuojelussa ja tuo näkyväksi perheiden monimuotoisuuden. (Raatikainen ym. 2019, c.)

Kehittämishankkeessamme hyödynsimme monipuolisia menetelmiä, kuten kokemuskumppaneiden haastatteluja, dialogista kehittämiskeskustelua ja aikaisemman tiedon analysointia. Näiden menetelmien hyödyntäminen syvensi taitojamme kohderyhmän tarpeiden huomioimisessa ja asiakaskokemuksen ymmärtämisessä. Kehittämishankkeen arviointi perustui osallistujilta kerättyyn palautteeseen, jonka avulla pystyimme tarkastelemaan hyvinvointipäivän kokonaisuutta. Osallistavat menetelmät osoittautuivat erityisen hyödyllisiksi, sillä ne mahdollistavat osallistujien aitojen kokemusten ja tarpeiden esiin tuomisen.

Sosionomin kompetensseihin kuuluu kyky soveltaa erilaisia menetelmiä asiakkaiden osallisuuden vahvistamiseksi, ja tämän kehittämistyön myötä olemme saaneet arvokasta käytännön kokemusta niiden hyödyntämisestä. Kehittämishankkeen toteuttaminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa edellyttää hyviä yhteistyö- ja koordinoitaitoja (Raatikainen ym. 2019, d). Työskentely kokemuskumppaneiden, perheterapeuttien ja hyvinvointialan ammattilaisten kanssa kehitti moniammatillista yhteistyöosaamista sekä kykyä toimia osana moniammatillista verkostoa. Lisäksi kehittämishankkeen suunnittelu ja toteutus lisäsivät organisointi- ja projektinhallintataitojamme.

Tapahtuman tarkoituksena oli tarjota asiakasvanhemmille mahdollisuus irtautua arjen kuormituksesta ja saada vertaistukea. Hyvinvointipäivän järjestämisen myötä opimme havaitsemaan osallistujien tarpeita sekä suunnittelemaan toimintaa, joka tukee heidän hyvinvointiaan ja osallisuuttaan. Hyvinvointipäivän aikana keräsimme osallistujilta palautetta, joka auttoi meitä arvioimaan kehittämishankkeen jatkokehitystarpeita. Sosionomin ammatillisessa kehittämisessä reflektio ja arviointi ovat keskeisiä taitoja, ja tämän prosessin myötä opimme analysoimaan kehittämishankkeen vaikutuksia kriittisesti sekä hyödyntämään palautetta ammatillisen osaamisemme kehittämisessä. (Sosionomin kompetenssit 2023, b.)

Kehittämishankkeen kautta saimme arvokasta kokemusta asiakasvanhempien osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Ymmärsimme entistä syvemmin, kuinka tärkeää on tarjota asiakaslähtöisiä ja osallistavia tapahtumia, jotka tukevat asiakkaiden voimavaroja. Jatkossa tahdomme hyödyntää oppimaamme laajemmin lastensuojelutyössä ja kehittää edelleen osaamistamme osallisuuden vahvistamisessa. Kehittämishanke vahvisti ammatillista identiteettiämme ja tarjosi käytännön kokemusta. Osallisuuden ja asiakaslähtöisyyden merkitys on korostunut entisestään ja kehittämistyö tarjosi arvokasta pohjaa ammatilliselle kasvulle ja jatkuvalla oppimiselle.

6.2 Kriittinen pohdinta

Kehittämishankkeen toteuttaminen ei ainoastaan vahvistanut omaa osaamistamme, vaan haastoi meitä pysähtymään myös oman ammatillisen kasvun äärelle. Kehittämishankkeen toteutuksen aikana huomasimme, kuinka moniulotteista ja ristiriitaista kehittämishankkeen toteutus voi osaltaan olla. Vaikka tavoitteenamme oli alusta asti vahvistaa asiakasvanhempien osallisuutta ja kokemusta kuulluksi tulemisesta, emme onnistuneet siinä niin hyvin kuin olisimme toivoneet. Kohdatut epäonnistumisen hetket osana kehittämishanketta osoittautuivat kuitenkin opettaviksi kokemuksiksi.

Hyvinvointipäivän toteutuksessa esiin nousi monia asioita, joita emme olleet osanneet ennakoida. Erityisesti hyvinvointipäivän aikatauluhaasteet nousivat selkeästi esiin. Olimme suunnitelleet kokemuskumppaneiden ja perheterapeuttien keskusteluosuuden liian lyhyeksi. Vaikka keskustelua jatkettiin suunniteltua pidempään, meille jäi tunne siitä, ettei vuorovaikutukselle ollut siitä huolimatta tarpeeksi tilaa. Tämä sai meidät pohtimaan, miten helposti kiire ja käytännön realiteetit voivat haastaa aitoa osallisuuden toteutumista. Osallistujilta saadussa palautteessa nousi esiin keskusteluhetkeen varattu liian lyhyt aika. Palaute vahvisti meidän omaa kokemustamme siitä, ettei pelkkä osallistumisen mahdollisuus ollut riittävä, vaan on luotava tilaa ja aikaa, jotta kokemuksia voidaan jakaa rauhassa. Vanhemmat olisivat kokeneet hyvinvointipäivässä, että heidän kokemusten jakamiselle olisi ollut riittävästi tilaa, jos aktiivinen kuuntelu ja tilan antaminen olisivat toteutuneet paremmin.

Reflektoidessamme hyvinvointipäivän tuotosta, huomasimme, että osallisuuden tukeminen ja vahvistaminen vaativat jatkuvaa herkkyyttä tilanteille ja kykyä kuulla myös se, mitä ei sanota suoraan. Meille oli tärkeää tunnistaa, että aidon osallisuuden ja kohtaamisen mahdollistaminen ei ole jotain, mikä tapahtuu automaattisesti suunnittelupöydällä. Nämä syntyvät vuorovaikutuksessa, ja siinä onnistuminen vaatii meiltä kykyä mukautua, luopua liiallisesta kontrollista ja olla aidosti läsnä.

Osallistavien menetelmien käyttö, kuten kokemuskumppaneiden haastattelut ja dialogiset keskustelut, olivat meille osaltaan uusia ja opettavaisia työtapoja. Reflektoidessamme käytettyjä menetelmiä, havaitsimme niiden vaativuuden. Osallistavat menetelmät eivät toimi itsestään, vaan ne edellyttävät huolellista suunnittelua sekä luottamuksen ja turvallisen ilmapiirin mahdollistamista. Lisäksi reflektoidessa meille heräsi kysymys siitä, kuinka olisimme pystyneet hyvinvointipäivän aikana paremmin luopumaan asiantuntijakeskeisestä otteesta ja luomaan tasavertaisempaa dialogia vanhempien kanssa.

Jälkikäteen arvioituna haastattelun fokus painottui liikaa kokemuskumppanuus toimintaan ja vähemmän varsinaiseen kehittämis- teemaamme.

Haastattelukysymykset olivat osaltaan liian yleisluontaisia ja täten antoi

keskustelulle liikaa vapautta harhautua hankkeen ydinaiheesta. Lisäksi haastateltavat kokivat helpommaksi puhua kokemuksumppanuudesta, kuin avata omia kokemuksia sijaishuollon asiakasvanhempana olemisesta. Tämä olisi vaatinut meiltä haastattelijoina enemmän ohjaavaa otetta ja tarkempaa fokusta kysymyksissä. Jatkoa ajatellen on tärkeää pohtia, kuinka kokemustiedon keruu saadaan kiinnittymään selkeämmin kehittämistavoitteisiin. On tärkeää miettiä tarkkaan, miten jokainen kysymys linkittyy suoraan hankkeen tavoitteisiin.

Hyvinvointipäivän suunnittelu ja toteutus kehittivät konkreettisesti meidän organisointi- ja yhteistyötaitojamme. Oli opettavaista sovittaa yhteen eri toimijoiden toiveita ja rakentaa kokonaisuus, jossa asiakasvanhempien hyvinvointi ja osallisuus olivat keskiössä. Samalla tunnistimme, että olisimme voineet huomioida paremmin joustavuuden tarpeen. Joskus parhaat kohtaamiset syntyvät juuri niissä hetkissä, joita ei ole aikataulutettu.

Kokonaisuutena kehittämishanke vahvisti ymmärrystämme siitä, kuinka tärkeää on pysähtyä kuuntelemaan, ei ainoastaan asiakasta, vaan myös itseä ammattilaisena. Opimme, että kehittämishankkeen toteutus ei ole vain asioiden järjestämistä, vaan prosessi, jossa kasvaa myös itse. Keskenäisyys ei ole epäonnistumista, vaan tärkeä osa oppimista. Hyvinvointipäivän suunnittelu ja toteutus opettivat meitä huomioimaan osallistujien tarpeet ja rakentamaan ohjelman, joka tukee heidän hyvinvointiaan ja osallisuuttaan. Jälkikäteen arvioiden suunnitteluvaiheessa olisimme voineet vielä paremmin huomioida osallistujien tarpeet ja joustavuuden merkitys tapahtuman kulussa.

Lähteet

Arvonen H, 2013. Vanhemmuus sijaishuollon aikana. Kokemuksia vanhemmuudesta sekä sijaishuoltopaikasta vanhemmuuden tukijana. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Viitattu 30.1.2025.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54735/Arvonen_Henriika.pdf?sequence=1

Hanska P, Pöllänen, M & Seppänen M. 2021. Kokemusasiantuntija siltana ammattilaisen ja asiakkaan välillä. Opinnäytetyö YAMK. Sosiaali- ja terveysala. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk. Viitattu 18.2.2025.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/500392/Hanska_Paivi%20Pollanen_Miia%20Seppanen_Minna.pdf?sequence=2

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2022. Tutkimushaastattelu. Gaudemus Oy. E-kirja. Viitattu 7.4.2025 <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523458123> Vaatii käyttäjätunnuksen.

Huttunen, E. 2022. Isien osallisuus lastensuojelussa. Itä-Suomen yliopisto. Viitattu 5.12.2024.

https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/27990/urn_nbn_fi_uef-20220860.pdf?sequence=1

Isola A-M, Saarto S, Inkinen K, Kallio M 2022. Lastensuojelun asiakasvanhempien kokemuskumppanuus. Onnistumisia ja opiksi otettavaa. Tutkimuksesta tiivistä 42/2022. Terveystieteiden tutkimuskeskus, Helsinki. Viitattu 19.2.2025. [Lastensuojelun asiakasvanhemman kokemuskumppanuus – Onnistumisia ja oppeja](#)

Jussila S, Peltonen S & Veckman R 2021. Sijoitetun lapsen vanhemman osallisuuden tukeminen ja edistäminen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.1.2025.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/503236/Opinnaytetyo_Jussila_Veckman_Peltonen.pdf?sequence=2

Kallioinen J, Viitala V & Vintola K. 2024. Viestinnällinen teko lastensuojeluun, juliste lastensuojelun asiakasvanhempien kokemuksista ja toiveista.

Opinnäytetyö AMK. Viitattu 7.1.2025.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/859921/Kallioinen_Viitala_Vintola.pdf?sequence=2

Kiljander M. 2016. Vanhemman osallisuus lastensuojelun sijaishuollon aikana.

Pro gradu -tutkielma, Sosiaalityö Lapin yliopisto. Viitattu 14.11.2024

<https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62386/Kiljander.Maija.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Koivisto, K. & Aro, P. 2019. Ammattikorkeakoulun opinnäytetöiden eettiset

kysymykset. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön

julkaisut 72. Viitattu 22.3.2025.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/262081/ePooki%2072_2019.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Koivula S. 2022. Osallisuus huostaanotto-prosessissa – vanhempiennäkökulma.

Kandidaatintutkielma. Sosiaalityö. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 22.3.2025.

https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_80412

Kuukajärvi A.;Linnossuo, O. Sutinen, J. 2011. Taidetyöskentely arjen

näyttämöillä, teoriaa, menetelmiä ja sovelluksia. Turun ammattikorkeakoulu.

Viitattu 3.2.2025

Lastensuojelun Keskusliitto. 2025. Osallisuusstrategia. Viitattu 5.12.2024.

https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/LSKL-osallisuusstrategia_2020.pdf

Lastensuojelun Keskusliitto & Kasper – Kasvatus- ja perheneuvonta ry 2024.

Paasivirta A, Paju P, Janhukainen J, Hokkila K, Näränen N, Välimäki S,

Ahvenainen A, Hellsten S. Asiakkaiden ääni lastensuojelulain

kokonaisuudistuksessa. Viitattu 5.3.2025.

https://stm.fi/documents/1271139/1359574/Loppuraportti_Asiakkaiden+%C3%A4%C3%A4ni+lastensuojelun+lains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6n+kokonaisuudistuksessa.pdf

Lastensuojelu.info. Sijaishuolto. 2024. Viitattu 1.12.2024.

<https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelu/sijaishuolto/>

Lastensuojelu.info. Sosiaalihuolto. 2024. Viitattu: 1.12.2024.

<https://www.lastensuojelu.info/sosiaalihuolto/>

Malinen K, Itäpuisto M, Moilanen K, Kiili J, Punna M. 2023. Vertaistuki ja kokemukseen perustuva asiantuntijuus lasten ja perheiden voimavarana. Viitattu 13.12.2024

Malinen K, Moilanen J, Punna M. 2021. Vertaistuki ja kokemustieto lapsi- ja perhepalveluissa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Verko-hankkeen loppuraportti. Viitattu 20.2.2025.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/503873/JAMKJULKAISUJA3022_021_web.pdf

Minilex. Lastensuojeluprosessi. 2024. Viitattu 1.2.2024.

<https://www.minilex.fi/a/lastensuojeluprosessi>

Ojasalo, K.; Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Sanoma Pro Oy. Helsinki. Viitattu 10.11.2024

Perhekuntoutuskeskus Lauste. 2024. Viitattu 2.11.2024.

<https://lauste.fi/>

Perhekuntoutuskeskus Lauste. Kokemuskumppanit. 2023. Viitattu 15.11.2024.

<https://kokemuskumppanit.fi/ajankohtaista>

Perhekuntoutuskeskus Lauste. Sijaishuolto. 2024. Viitattu 15.11.2024.

<https://lauste.fi/palvelumme/sijaishuolto/>

Pitkänen M. 2011. Vastuun paikka. Vanhempien tukeminen lapsen huostaanotossa. Viitattu 17.11.2024

Pohjola, A.; Kairala, M. Lyly, H. & Niskala, A. 2017. Asiakkaasta kehittäjäksi ja vaikuttajaksi. Asiakkaiden osallisuuden muutos sosiaali- ja terveystalveissa. Vastapaino Tampere. Viitattu 3.2.2025.

[Pesäpuu Ry 2020. Vanhemman asiakassuunnitelma. Viitattu 2.4.2025.](#)

<https://pesapuu.fi/wp->

content/uploads/2020/12/Vanhemman_asiakassuunnitelma.pdf

Rouhio M 2017. Vanhempien toimijuus lastensuojelun tehostetussa perhetyössä. Opinnäytetyö YAMK. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.4.2025.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140408/rouhio_matti.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Salonen K.; Eloranta, S. Hautala, T. Kinos. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 15.11.2024.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/817817/isbn9789522166494.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2023. Viitattu 7.4.2025

<https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/wp->

<content/uploads/2023/04/SOSIAALIALAN-AMMATTIKORKEAKOULUTUKSEN-KOMPETENSSIT-2023.pdf>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2023. Vanhempien ääntä kuullaan, kun lastensuojelun lainsäädäntöä uudistetaan. Artikkelii. Viitattu 15.11.2024.

<https://stm.fi/-/vanhempien-aanta-kuullaan-kun-lastensuojelun-lainsaadantoa-uudistetaan>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2024. Lastensuojelun asiakasvanhempien kokemukset ja osallisuus. Viitattu 5.12.2024. www.thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023. Mitä on lastensuojelu? Viitattu 4.11.2024. [Mitä on lastensuojelu? - THL](#)

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Lastensuojelu. 2024. Viitattu 4.11.2024. <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lastensuojelu/lastensuojelu>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Lastensuojelun käsikirja. Lastensuojelun asiakassuunnitelma. 2024. Viitattu 1.12.2024. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-asiakassuunnitelma>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Lastensuojelun käsikirja. 2024. Viitattu 15.11.2024. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuoltoon-siirtyminen-ja-yhteistyo-vanhempien-kanssa>

Tobis, D. 2013. From pariahs to partners: How parents and their allies changed New York City's child welfare system. New York, NY: Oxford University Press. Viitattu 14.3.2025.

Toikka E. 2019. Selvitys lastensuojelun vertaistukitoimintaan perustuvasta New Yorkin mallista. Viitattu 12.3.2025. <https://innokyla.fi/sites/default/files/2021-01/Selvitys%20lastensuojelun%20New%20Yorkin%20mallista.pdf>

Tuomola K. 2022. Kokemuskumppani lastensuojelussa. Pro gradu - tutkielma. Sosiaalityö. Viitattu 1.11.2024.

https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/154615/Tuomola_Kirsi_opinnayte.pdf;jsessionid=49EEC545A17B56277004E4DE1948FC57?sequence=1

Yhteistyötilat. Sosiaalihuollon palvelutehtävät ja niissä annettavat sosiaalipalvelut. 2024. Viitattu 15.4.2025.

<https://yhteistyotilat.fi/wiki08/pages/viewpage.action?pageId=100084761>

Liite 1 Kokemuskumppaneiden haastattelukysymykset

1. Mitä olisit toivonut itse lastensuojeluasiakkuuden aikana?
2. Millaista tukea sinulle silloin tarjottiin? Entä oliko jotain mitä jäit kaipaamaan enemmän?
3. Mitkä asiat mielestäsi tarvitsisivat kehitystä lastensuojelun työkentällä, jotta asiakasvanhempien ääni saataisiin paremmin kuuluviin?
4. Onko sinulla kokemuksia vastaavanlaisten tapahtumien järjestämisestä/mukana olemisesta? (Hyvinvointipäivä) Jos on, niin millaisia ja mitä hyötyjä niistä on ollut?

Liite 2 Hyvinvointipäivän mainos

YHDESSÄ VAHVEMPIA

HYVINVOINTIPÄIVÄ - SINULLE, JOKA ANSAITSET HETKEN HENGÄHTÄÄ

TERVETULOA SIIKAISHUOLLON
ASIAKASVANHEMMILLE SUUNNATTUUN
HYVINVOINTIPÄIVÄÄN
**8.3.2025 KLO 11 ALKAEN (SAARISTOTIE
2505-2507, 21600 PARAINEN)**

HYVINVOINTIPÄIVÄ TARJOAA
MAHDOLLISUUDEN PYSÄHTYÄ, RENTOUTUA
JA KESKITTÄÄ OMAAN HYVINVOINTIIN SEKÄ
JAKSAMISEEN.

OHJELMASSA ON Keskusteluja, hyvinvointia tukevia
harjoituksia ja mukavaa yhdessäoloa. Pääpaino on siinä,
että sinulla on mahdollisuus ottaa aikaa itsellesi ja
omille voimavaroillesi - rennossa ilmapiirissä, ilman
suorittamista.

HYVINVOINTIPÄIVÄN AIKANA PÄÄSET NAUTTIMAAN
VERTAISTUESTA YHDESSÄ MUIDEN VANHEMPIEN KANSSA,
VIRKISTÄVÄSTÄ OHJELMASTA SEKÄ AMMATTILAISTEN TUESTA.

MUKANA ASIAKKAASTA KUMPPANIKSI -HANKKEEN
KOKEMUSKUMPPANIT, PERHEKUNTOUTUSKESKUS LAUSTEEN
PERHETERAPEUTIT JA HYVINVOINNIN AMMATTILAINEN.
KÄYTTÄNNÖN TOTEUTUKSESTA VASTAAVAT
AMMATTIKORKEAKOULUN SOSIONOMIOPISKELIJAT.

**ILMOITTAUTUMISET JA
LISÄTIEDOT:**
Maria Peltola maria.peltola@lauste.fi
P. 040 835 6500
Maarit Ilola maarit.ilola@lauste.fi
P. 040 6453 646

HUOM!
YÖPYMIS- JA
SAUNOMISMAHDOLLISUUS,
TARJOLLA LOUNAS,
PÄIVÄLLINEN, VÄLIPALAT
SEKÄ AAMIAINEN
YÖPYJILLE!

Liite 3 Loppurentoutus

Loppurentoutus

Asetu mukavaan asentoon. Voit istua tai maata, kunhan tunnet olosi turvalliseksi ja rennoksi. Sulje silmäsi ja anna hengityksesi tasaantua. Hengitä syvään sisään... ja hitaasti ulos. Jokaisella uloshengityksellä päästät irti päivän kiireistä ja annat kehollesi luvan levätä.

Kuvittele, että jossain yläpuolellasi syttyy lempeä, hohtava valo. Se ei ole liian kirkas, vaan juuri sopiva – kuin lämmin auringonsäde tai lyhdyn pehmeä hehku. Tämä valo on täynnä rauhaa ja lämpöä, ja se alkaa hitaasti laskeutua kohti sinua.

Se koskettaa otsaasi, ja tunnet sen miellyttävän lämmön. Kullankeltainen valo täyttää pääsi, levittäytyen lempeästi otsalle, silmäluomiin, poskiin ja leukaan. Kaikki jännitys sulautuu pois, kuin kevyt sumu aamuisen auringon alla.

Valo jatkaa matkaansa alaspäin ja vaihtuu hennon siniseksi – kuin syvä, tyyni järvi kesäiltana. Se valaisee hartiasi ja niskasi, sulattaen pois kaiken painon, joka on päivän aikana kertynyt. Tunnet hartioidesi laskeutuvan rennompaan asentoon, aivan kuin ne olisivat vapautuneet näkymättömästä taakasta.

Valo virtaa käsivarsiisi, kyynärpäihin, ranteisiin ja aina sormenpäihin asti. Kätesi ovat kevyet ja lämpimät, täynnä rauhallista energiaa.

Nyt valo vaihtaa väriään vihertäväksi – pehmeäksi ja rauhoittavaksi, kuin metsän siimeksessä siivilöityvä auringonvalo. Se levittäytyy rintakehäsi, lämmittää sydämesi aluetta ja saa hengityksesi virtaamaan vapaammin. Jokainen sisäänhengitys tuo mukanaan lisää rauhaa, ja jokainen uloshengitys vie pois kaiken, mitä et enää tarvitse.

Valo liikkuu hitaasti alemmas, vatsan alueelle, jossa se vaihtuu syvän oranssiksi – kuin auringonlasku lämpimällä kesätaivaalla. Se tuo mukanaan tasapainoa ja keveyttä, ja tunnet kuinka kehosi alkaa tuntua täysin levolliselta ja turvalliselta.

Seuraavaksi valo virtaa alas lantioon, reisiin, polviin ja sääriin. Nyt se hohtaa pehmeän punaista, kuin maata lämmittävä tuli, joka tuo turvallisuutta ja voimaa. Jalkasi tuntuvat vakailta ja rentoutuneilta, kuin ne lepäisivät pehmeällä, lämpimällä sammalmättäällä.

Lopulta valo virtaa nilkkoihin, jalkapöytiin ja varpasiin. Se on nyt osa sinua – kokonaisvaltaisesti rauhoittava, hoitava ja vahvistava valo. Se ei katoa mihinkään, vaan jää osaksi sinua, kuin lempeä lämpö, joka seuraa sinua kaikkialle.

Hetken aikaa vain lepää tässä tunteessa. Ei ole kiirettä, ei vaatimuksia. On vain tämä hetki ja valo, joka hoitaa sinua.

Liite 4 Palautekysely asiakasvanhemmille

1. Kuinka tyytyväinen olit hyvinvointipäivän kokonaisuuteen?

Merkitse vain yksi soikio.

- Erittäin tyytyväinen
 Tyytyväinen
 Tyytymätön
 Erittäin tyytymätön

2. Miten hyödylliseksi koit taideterapia osion?

Merkitse vain yksi soikio.

- Erittäin hyödyllinen
 Hyödyllinen
 Hyödytön
 Erittäin hyödytön

3. Millainen kokemus keskusteluosuus oli sinulle? Tuntuiko se hyödylliseltä?

14.4.2025 klo 22.11

Hyvinvointipäivän palautekysely

4. Minkälaisia ajatuksia kokemuskumppanien tarinat herättivät sinussa?

---

5. Koitko kokemuskumppanin mukanaolon hyödylliseksi hyvinvointipäivässä?
Miksi/miksi et?

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

En

6. Tähän voit kertoa miksi koit/miksi et kokenut kokemuskumppaneiden mukanaoloa hyödylliseksi

---

---

7. Saitko tapahtumasta vertaistukea tai uusia näkökulmia?

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

Osittain

En

14.4.2025 klo 22.11

Hyvinvointipäivän palautekysely

8. Olisitko halukas osallistumaan kokemuskumppaneiden kanssa toteutettavaan työskentelyyn tulevaisuudessa?

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

En

9. Miten tärkeänä pidät sitä, että kokemuskumppanuus olisi mukana sijaishuollon perhetyössä ja vanhempien kanssa tehtävässä työssä työntekijöiden rinnalla?

Merkitse vain yksi soikio.

1   2   3   4   5

Eritt   Ei tärkeää

10. Auttoiko rentoutusosio sinua rauhoittumaan ja saamaan voimavaroja?

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

Osittain

Ei

11. Saitko uusia keinoja tai inspiraatiota oman hyvinvoinnin tukemiseen arjessa?

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

En

14.4.2025 klo 22.11

Hyvinvointipäivän palautekysely

12. Koitko, että hyvinvointipäivä lisäsi tunnetta osallisuudestasi?

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 Osittain
 En

13. Miten tyytyväinen olit hyvinvointipäivän järjestelyihin ja päivän keston?

Merkitse vain yksi soikio.

1   2   3   4   5

Eritt   Erittäin tyytymätön

14. Oliko tapahtumapaikka mielestäsi saavutettava ja viihtyisä?

Merkitse vain yksi soikio.

1   2   3   4   5

Kyllä   Ei

15. Oliko tiedotus selkeää ja riittävää ennen tapahtumaa?

Merkitse vain yksi soikio.

1   2   3   4   5

Kyllä   Ei

14.4.2025 klo 22.11

Hyvinvointipäivän palautekysely

16. Miten arvioisit hyvinvointipäivän tarjoilut?

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Eritt   Ei mieluinen

17. Millä tavoin hyvinvointipäivä vastasi odotuksiasi?

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Vast   Ei vastannut odotuksiani

18. Pitäisikö tällaisia hyvinvointipäiviä järjestää säännöllisesti? Jos kyllä, kuinka usein?

---

19. Onko sinulla muita ajatuksia tai palautetta tapahtumasta, jonka haluaisit jakaa?

---

20. Voimmeko ottaa sinuun yhteyttä ja haastatella sinua tarkemmin hyvinvointipäivästä ja kokemuksumppanitoiminnasta heränneistä ajatuksista? (Kyllä/Ei)

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

Ei